Ka Drama

Ka Daw Na Rympei

BAD

Ki Poitri

Ki Ksai Rupa

Bantip ka burom,
Bantip ka akor,
Ba ngin trei shitom,
Ba ngin kiew shalor

Da U : *Samborlang Myrthong*

Acc. No. 418 | AC
Class No 895.93. M.99. DRA
Author Mynthong. S
Title Ka Drama ka daw na Rymbei
Borrower's

Acc. No. 418 | AC
STATE CENTRAL LIBRARY
GOVERNMENT OF MEGHALAYA
SHILLONG

1. Books may be retained for a period not exceeding 15 days by members.
2. Books may be renewed on request at the discretion of the Librarian.
3. Dog-earing the pages of a book, marking or writing therein with ink or pencil, tearing or taking out its pages or otherwise damaging it, will constitute an injury to a book.
4. *Any such injury to a book is a serious offence; Unless a borrower points out the injury at the time of borrowing the book, he/she shall be required to replace the book or pay its price.*

Help to keep this book fresh & clean

KA DAW NA RYMPEI

BAD

Ki Poitri

KI KSAI RUPA

Bantip ka burom,
Bantip ka akor,
Ba ngin trei shitom,
Ba ngin kiew shalor

Da U : *Samborlang Myrthong*

Ka Daw Na Rympei & ki Ksai rupa

Da U : *Samborlang Myrthong*

Ka Sien Shon Banyngkong (2009) - 1000 tylli

Ïa ka hok long trai la tyngkai

La Pynmih da
I Gentry Marweiñ
Lummawbah
Shillong - 793005

HA KI NONGPULE

KA DAW NA RYMPEI BAD KI KSAI RUPA[1] ka long sa kawei pat ka thup kaba nga la tehsong lang shijaka ha u thiar jong ka thoh ka pule u Khasi. Ka jingnguh bad ka burom jongnga ka long ia u Trai Kynrad uba la pynspong ianga ia kane ka sap na ka bynta banphrang bad ban saiñdur ia ki khun ka ri Ka daw ba nga la thoh ia kane ka Drama bad Poitri ka long namar ka jingai mynsiem baratbah jong i Gentry Marweiñ (i kmie ki khun). Dei ma i iba la ialam ianga sha i Sister Justina Dohling rndm, Principal Saint Mary's Higher Secondary School bad lyngba jongi pat u maw u la iaityllun bad pyniakynduh ia i Dr (Sr) Philomena Kharakor rndm, Principal barim jong ka Saint Mary's College. Khublei shibun eh iaphi Sister Justina I Dr (Sr) Philomena i la phriang ia u tliengbah jong ka jingstad jingshemphang jongi. I la aimynsiem bad kynting ia ka jingshlur jongnga sha ka sad ka sunon hehmynsiem. Nga la sngewehrngiew bad iohphong da ka dur thymmai. Ka jingbtin lynti bad jingsynran jongi ka la pynpoi tiap haduh kane ka bynta. Ka drama bad ki poitri ki la iohphong da ka dur jong ka kot lyngkdop ban kiew ha ki almari kot jong ki babun balang.

Sister badonburom, ngam don eiei ban ai iaphi hynrei tang ka jingsngewieid sngewburom bad ka jingsahpyrto shijunom. U Blei ka jingieid un ri bad sumar iaphi shilynter ki sngi. Ai ba phin ioh ka met ka bakoit bakhlaiñ khnang ba ka dongmusa babunphliah jongphi kan pyuphalang ia kiwei ruh pateng la pateng. To long ka sharak ha ka sahit bneng jong ka jaitbynriew jongngi

U Nongthoh

[1] Ia *ka Daw Na Rympei* la ringdur na ki sawkun jong ka imlang sahlang Ki kyrteng jong ki tyngshop, ki purpa bad kyrteng shnong ki long kiba la shuthaw hi da u nongthoh Kynting iawai, nga ieh haphi ki nongpule ban pynshong dor, ban kynthoh bad ai ia ka ri jongphi

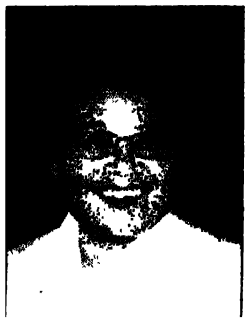
Ka Jingkynthoh Halor

KA DAW NA RYMPEI

(Ka Sawangka da u Samborlang Myrthong)

Sister Philomena Kharakor RNDM Ph.D

Pneh Barhem Socio-Cultural & Literary Centre,
Saint Mary's Convent,
Laitumkhrah, Shillong, Meghlaya
Email : srphilo89@rediffmail.com
Mob - 094361 18144

Ïa ka litereshor la pynïasyriem bad ka ïitkhmit jong ka jingim. Ka literashor pat ka lah ban pynwan ha ka dur jong ka sawangka, ha ka laiñ poitri ne ha ka lyngkdop-mutdur (novel/novelette). Ban lah ban pynshohtar la ki jingshat jingmut, ki myllung ne nongsaiñdur ïa kine ki jynthoh, ki hap dei ki jaitbriew kiba khlaiñ ka bor mutdur. Ki dei ruh ban nang ban pynrung ki jingsngewbriew ha ki tyngshop ki puron ba ki pynmih. Lada dei ka sawangka (drama), ka kyrteng ba ki ai ka dei ban long kaba ktah matïong ïa ki nongpule.

Nga sngewdonbok ban ïakynduh ïa U Samla Samborlang Myrthong u briew uba sngap ïa ka jingkyrsiew jong ki sap ki phong haduh ba u la lah ban pynkha ïa ka sawangka Shemlanot, *Ka Daw Na Rympei.* Haba bishar bniah ïa ka *Ka Daw Na Rympei* shem ba ka don ha ka ïa ka snap melodrama. Kane ka melodrama ka don ki plot kiba pynkhiethiah ïa ki jingsngew jong ki nongpeitkai ne nongpule. Ki phang ba ka melodrama ka pyndonkam ki dei kum ka jingkylla ka nusip, ka jingshetkylla, ka jingpulom ki jingïadei paralok, ka jingbamsap, ka jingkyrni basniew - kum ka jingbuaid kiad, ne jingdih drok, ki kam-lehnoh, kam-lute bad kam-pynïapbriew. Ka jingïatyngkhuh-kam jong ki tyngshop bad ki puron, ha kum kine ki plot ka ju pynpoi sha ki jingïapher jingmut bad kut ha ki jingsngewsih.

Ha ka Shemlanot pat ka jingkyllon jong u tyngshop/ ka puron pdeng ka ju jia na ki daw ki jingbakla bashyrkhei lajong ne na kiwei pat ki daw ratbah. Ha kane ka Shemlanot, u

Samborlang u la pyndonkam da *Ka Daw Na Rympei.* Kane ka Shemlanot pat ka ktah mationg ïa kaïaid kaïeng jong ki samla jong ka juk. La phiah ïa ka ha ki lai tylli ki Bynta (Acts) bad ki khatlai tylli ki Jingpyni (Scenes). Laitylli la bsuh ha ka Bynta I, sawtylli ha ka Bynta II bad hynriew ha ka Bynta III.

Bynta - I

Jingpyni - i

Ka Plot ka sdang tyllun na ïing jong ka Sara, ka kmie jong ka Kynjai. La pynpoi ïa ka Kynjai bad ka Naphi hapdeng ka jingthait bad jingtieng ba ki la shahblon ha ka kali ki dakaid. Ka jingdon jong ka Naphi (khunriewspah ki briew) ha ïing jongki, ka la plie lad ban pyniakynduh ïa u paraklas jongka, u Ban, (u samla na ka ïing baduk).

Katkum ka kyrteng jong ka sawangka, u samla Myrthong u buh ha dohnud jong ka plot ka jingiatakhuh jong ki sawtylli ki rympei kiba pynphalang ïa ka pyrthei bashisha. Artylli naki ki la shah shongkulai ha ka kangar spah bad shah surmatlah ha ka kangar burom. Ka jingtiplem jong ka longhok longsot ka la shahksih ïap. Kine ki jingkangar, ki la jynrat ïa ka sngewlem parabriew paramynsiem. "Kumba phi rep kumta phin ioh kheit ki soh". Pynnoh u symbai babha, kheit ki soh kynsai, pynnoh u symbai basep, phin ïohkheit ki sohkyntait. Ïa u soh, ha ka litereshor la tip kum ka poetic justice ne ka bainong. Te ka poetic justice jong ka rympei jong ka Naphi bad jong u Arun, ka la ngiat ïa ki sha ka jingshempap bashyrkhei.

Jingpyni - ii

Ha kajuh ka janmiet, lap u Khraw, (hynmen) ïa ka Naphi bad u Ban ba ki ïakren kai hajan phalor ïing. Tang ïohi ïa ki, u Khraw, u la kiew snam haduh shynrong. Khlem lah bat lakam, ka jingehrang jongu, kam sngap shuh ïano ïano ruh. Ki kyntien khor kyntien tohmet ki la mih kum ki khnamding bad siat ha ka sohpdung longduk jong u Ban. Hakhmat jong u Khraw, kiba duk kim don hok satia ban kiew. Wei la duk ka mut ba la kynther thylli lut ïa ki sap ki phong longbriew manbriew ruh. Ha ka jaka ban kmen ban i ba kiba duk ki kiew, u theh um khriat. Ka jingteiskong jong ki kmie ki kpa ïa u, ka la pynbyrsieh ïa ka jingsarong bad jing-hangamei ha ka dohnud jong ka kurim jongu ruh, ka Hana.

Jingpyni - iii

Ïohi ïa ka rympei jong ka Dap, ka bym nang shuh ban kheiñkor ïa u sohkhaw. Ki longshuwa ki ju manna, ba horkit hordang, ym ju bit ban ïamai ïakajia ha ka por bam ba her u sohkhaw. Dei ka Dap bad u Palei kiba sdang kynroi, haduh ba ki khun kim lah shuh ban taw sohkhaw. Ka Naphi ka leit thiah jingit.

U khnam jingïamrem ba ka Naphi ka ïalong paralok bad u Ban, u sam lyngba bad pynphra ïa u dohnud jong ka Dap. Na kata ka jinglynga, ka latim latla bad kynnoh ïa ka Naphi ba ka la pynïaryngkat kyrdan ïa u tnga jongka bad u kpa jong u Ban. Kum ka lorni, ka la tip katno ka kmie u Ban ka ïoh tulop. Ban kawang ktieh ıa ka Naphi, ka pynïanujor ïa kiba duk ba shongwai kum ki ksew surok ki bym don jaka shongneh. Ynda ka khun ka ıam paitdohnud, ka kynkok pharshi ba la dung u 'namsarang namar u baieid.

Ka Dap ka don ka jingsngewrem ruh ba ka Bada ka khunheh ka dep puïe tang ïa ka BA bad ba kam ïoh kam sorkar. Ka peit beiñ ïa ka kam praibied-kompani ba aikam ïa ka Bada Ka ñiew ïa ka mynsiem sngewlem jong ka Bada kum ka nongshet kylla. Ba kam don kyrdan ka la shah shaiñdoh kylla, kum ka nongpynjot ïa la ka para.

Na ka jingkren ïashah ïa u Khraw, ka Dap ka pynpaw ba ka long ka puron khyllew nohriat kaba pynsngaid ïa ka 'hangamei' tang da ka burom bapaw shabar. Napdeng ki khun, ka ñiewkor bad thung syiem eh ïa u Khraw namar ba u la ïoh ka kam ophisar. Ka tarajur jingieid khun ruh ka lah lyndui sha uta uba don kyrdan. Ka plung ha ka jingkhyllew ba ka pyrsakurim, ka Hana ka long lekshorar.

U bah Palei, u kpa pat u paw kum u tyngshop lyngkot jingmut. Ym i ba un sneng un kraw ne kren ieid ïa la ki khun. U king baïong ka khlieh ban i ba ki khun kim poi sha ka thong ba ki la saiñdur. U la thet la ki kti bad phet ïamrem.

Ka Bynta - II

Jingpyni - i

Ki samla balapyndep ïa ka Phainal Ïaar ki ïalum lwui ha phyllaw kolej. Ka dei ka sngi sahkynmaw bakyrpang namar tang shu mih ka risol, ki samla kin ym ïakynduh shuh. Ka Kynjai,

ka Naphi bad u Ban ki la mad lypa ïa ka jingsngewkynjah sngewblaw. Kiba bun ki ap khmih lynti sa tang ïa ka sngi sam sertiphikied – ne Sngi Konbenshon bad hadien habud ban ïakynduh ha skulbah Ïunibersiti. Hynrei na ka bynta u Ban, kita ki sngi kin ym urlong, namarba u la dei ban leit trei noh sha Delhi ha ka saibar jong ka menriewspah, ka kmie jong u Arun. Ki don bun tylli ki daw ba pynsangeh ïa u Ban na ka jingpule. – Ka jingpang & jingshongthait jongu kpa, ka jingbun jong ki para badang dei ban kyrshan bad kiwei de.

Lyngba ka jingïapur jong u Ban shaphang u Arun, kiwei ki la pynphalang ïa kawei pat ka rympei ïing. Sngewthuh ba u kpa trai jong u Arun dei u Khar-Marwari. Wat la um shym shong shuh, u kpa u la buh ka baiseng kaba heh. Ki don ka Naren Atomobil ha Happy Valley bad ka Hilsait Restoran. U Arun bad ka Janet ki la ïoh 'panah da u kynja sahep Amerika, u George.

Jingpyni - ii

Hadien shisnem eiei, ka Kynjai bad ka Naphi, ki la ïakynduh ha kawei ka Restoran. Ki sngi ïatehktien jong ka Kynjai bad u Mangkara ki la jan poi. Ka plot ka ailad ba kin ïakren tang shikyntien arkyntien. La pyndonkam ïa ka Naphi ban pyrto ïa ka jingbha jong ki kmie ki kpa jong ka Kynjai.

Ka Naphi ka ïohlad ban sngew na ka Kynjai ba u Ban u ieid ïaka. Hynrei ka jingduk jongu kaba la pynset-op ïa kata ka jingieid tang halade

Lyngba ka mobail, ka plot ka kdat shisyndon shawei. Ka Naphi ka ïohkren bad u Ban uba la wanphai na Delhi. Ka jingrung jong ka sohsat ka la sdang lyngba ka jingwan synran jong u Arun ïa u Ban. Ki khmat awria jong u Arun ki la dem shlip tang ha ka dur jong ka Naphi. Na ka daw ba u Ban u la kylli shaphang ka sim kard, u la pynthut ïa u Arun. Kane kan sa nang tdei jingsohkyrdot ha ka jingpyni iii. Shuwa ba kin ïapra, u Ban uba la pynsiew ïa ka bil.

Jingpyni - iii

Ha ïing jong u Ban, u lyoh jong ka jingkhuslai u taplup. U kpa u thiah pang lyngktop. Ka jingpeh jong u dohnud ka pynsyier ïa baroh. Na shadem, syrpud u Ban. I kong Pdiang, i kmie bad ka Bari, ka khunkynthei ki bat pynjahthait ïa ki

kjat jongu. Ha kane ka Jingpyni la pynrung ïa ki shijur ki paramarjan- parabaduk i bah Raplang bad i kong Hun, kiba synran lem.

Ha kane ka Jingpyni ka ïeng ka kynjang jong ka Shemlanot. La ailad ïa ki tyngshop ki puron ban dih ïa ka um sirka haduh trai khuri.

Da ka jingstad jong u Nongthoh, tang na i jingjia ibarit, u la lah ban thaiñ ka sohsat kaba la pynlynsher kput shaduh ka jingshahbeh ïing jyndat. Ka jingïashah khun jong ka kong Mina ka la pyndom bad pynsat ïaka pyrshah ïa u Ban. Naduh jingkhang ka la shu pyrta bad ting ksew ïa u. Khlem jingmap ka la dawa baiwai wutwut bad byrngem byrsit ba lada kim mih noh hapdeng sawphewsan minit kan thang lut bad ïing bad briew. Ka jinghylla bad jingbyrngem byrsit jong ka kong Mina, ka la pynkyndit ïa baroh. Ka kong Pdiang, ba la ban lypa da ka jingsngewsih, ka lait tang ban ong "haduh katne khun phi pynjah burom ïa ka ïing' bad ka kyllon ïapler ha shen. Shuhshuh, hapdeng ka jingtlot, u kpa ruh u lait tang ban khot ïa u Ban.

Ban pyntyrsiang ïa ka jingmut jingpyrkhat jong ki nongpule, u nongthoh u la pyndon ki paramarjan kiba tynrong lem ïa ka lyngkor bajan pynlwet ïa ka ïing jong u Ban. Kita ki long i Bah Raplang bad I Kong Hun. Mano bym sngewkynduh mynsiem ban ïohi ïa u kpa ba u dkut mynsiem katba u khun u dangbah ïa u ha met!

Jingpyni - iv

Kane ka jaka pyni ka pynïasoh ïa ki jingtyllun jong ka plot. Ka dei ka sngïïapoikha jong ka Kynjai bad u Mangkara. Ym don mano mano ruh ba mihkhmat na ka ïing jong u Ban. Hynrei kane kam shym pyndkoh eiei ïa ka plot. La leh khnang ban pynïakynduh ïa ka puron pdeng ka Naphi bad u Arun. Ha ki tyrsim bad ki shangkhawiah jong u dusmon, ka paro baluilui, ka la ngat trait. Da u mitmit drok la pynbuaid bad pynkingbaïong ïa ka Naphi. Ha kata ka jingking baïong, u Arun u la lah ban kit jubor ïaka sha ka jaka bakynjah bad leh beijot ïaka. Shaphang kane ka jingjia ba sngewmih ñiangkhriat, ka Naphi ka la ïapur bad phla ha ka paralok bathepmynsiem, ka Kynjai. Yn sa pynsngew ha u Ban bad ha ki nongpule ha ka Bynta III (Jingpyni ii).

Bynta - III
Jingpyni - i

Ki shalyntem jong ki sngi, ki taïew, ki bnai bad ki snem ki la tyllun. Ha kane ka jaka, la pynïakynduh ïa ki tyngshop ki puron ba wan khublei ïa ka jingjop jong u Ban. U la wan pas bha ïa ka eksamin UPSC. Kata ka dei ha ïing jong i kong Hun bad bah Raplang.

Ka Naphi ruh ka la leit ban khublei. Dei hangta ba u Ban u la ipher ïa ka dur jong ka, ba la trei ka drok. La u pyrshang ban tih ïa ka daw, um shym ïohlad ban tip.

Ka Naphi, ka la kyrkieh ban mih ba don ki briew kiba ap ha ïing jongka. Khlem poipyrkhat ka la ïohsngew ïa ka jubanlak jingieid banylla jong u Ban. La pyni ba dei ka jingduk bad jingïapher kyrdan kaba la khangtala ïa kata ka jingieid. Ki nongpule kin sngewbabe bad sngewshrai lang balei ba wanjia kumta!

Ka Naphi ka la ïoh pynsngew ha u Ban ba ka la ju ïai-ap ban ïohsngew ïa kita ki kyntien shongsbai. Katno ka paitdohnud bad bynñiaw la ka nusip! Ka jingpyni ka sah ha ka sorsa, ka Naphi kam shymnud ban ïathuh ha u baieid.

Jingpyni - ii

U Ban u la beh ban leit jngoh ïa ka Kynjai, ka paralok kaba don ha hospital. Lyngba ka jingïaphylliew shaphang ka Naphi, u Ban u la ïohlad ban tip na ka Kynjai ïa kaba ka Naphi, kam shym lait ang ban ïathuh. U nongthoh u la pynphong ïa ka dur ka dar jong ka jingieid banylla hapdeng ki samla kiba thmu ban ïa im lang shiryta. Ka jingieid bashisha ka dkup, ka kloi ban klet ïa ki jingbakla.

Ha kane ka jingpyni, lyngba u Ban, u nongthoh u ïoh batai ïa ka jinglong shongkun jong ka Naphi, ka puron ba hap long langkñia ha ka duwan jong ka rympei basaiñ nongrim da ka jingsarong bad jingkhyllew.

Lyngba kane ka jingpyni, u nongthoh u la pynjngai ïa u tyngshoppdeng na ka puronpdeng ban pynjur ïa sorsa jingtieng jingsyier ha ki nongpule.

Jingpyni - iii

Ka jingkulmar ha ïing jong ka Naphi. Ka mariang ruh ka ıam ka lynga lang. Ka jingjah klep jong ka Naphi ka la tei ıa ka jingsuba sniew pyrshah ïa u tyngshop-pdeng. U nongthoh u la lah ban pyni ha ka rynsan ïa ka jinglyngkot jingmut jong ki briew kiba shah ïalam ha ka jingsuba sniew. La don ka jingsylla kaba shyrkhei ban pynngat ïa u Ban ha ka ruh. Dei tang ka'miet kaba pynjlan bad pyllait ïa u na ka shangkhawiah jongki.

Naduh ka Bynta I haduh ka Bynta III, la pyni ba ka Naphi kam shym ïoh jingieid jingsngewthuh na la rympei. Ka la ri kyndong la ka jingbha, ka la nud ban jam ïa pud u sam jingadong jong ki kmie ki kpa bad u hynmen da kaba ïaieid ïajan bad kiba kham duk.

Sngewphylla ba ki kmie ki kpa ki shu ïeh ïa ka Naphi marwei ha ka sngiıathoh jong ka Kynjai. Kumno la sur matlah ïa ki khmat jongki ba kim tip eiei shaphang ka nam basniew jong u Arun bad ka ıing ka sem jong ka Kong Mina.

Jingpyni - iv

Ka jingpyni balyngkot, ka ïarap ıa u Ban ban tip ba ka Naphi ka la jah bad shah pynïap. Ka Kynjai ka kular ban sakhi hakhmat ki pulit lada donkam.

Jingpyni - v

Ka jingpyni bakhatduh, ha phyllaw ïing jong ka Naphi, ka lawlut ïa ki sohsat. Baroh ki tyngshop ki puron lait noh tang ka Kynjai, u Mangkara bad u Arun, ki la don lang. Katba ki baha-ïing ki dang ïa lynñiar bad piam ïa ka synduk, wan poi tiap u Ban. Ka jingïam bamyllung jongu, ka la ktah ïa baroh. Ki ummat jongki ki la nangpynshlei shuhshuh. Kata ka jingbynñiaw daprangbah jong u Ban, ka la pynkylla ïa u Palei bad u Khraw ruh. Ki la khyllie bad piam ïa u.

Lyngba ka Dap, u nongthoh u la hikai na rynsan ba ka rympei, khamtam leilei ka kmie, ka dei ka jaka ba u symbai u longbha ne longjot u plung. Tang ka jingïap kaba pynpheiphang ïaka. Ka jingsarong jongka, ka la tep shiteng ryta ïa ka khun ba bunsap.

U nongpynïaid ïa ka niam ka rukom u la pynhun ïa ki nongpule bad nongpeitkai ban ïohsngew shaphang ka Naphi ba ka la dep kamai la ka hok bad ba ka leit bam kwai bad leit shongsuk shongsaiñ ha dwar u Blei.

Jingpyni - vi

Ka kynjai ka la pynbna paidbah ba ki pulit ki leit kynra ïa ka ïing jong u Arun. Ka la pynhun ïa ki nongpule da kaba iathuh ba u Arun u la liem bad kyllon ïap thadrong ha ka por ba u ïakhun bad ki pulit ha surokbah.

KA JINGKYNTHOH SANI HALOR KI POITRI

Ka thup poitri *Ki Ksai Rupa* jong u myllung Samborlang, ka la pynriewspah ïa ka thiar ki poitri ki khun u Hynñiewtrep. Ka thup ka kdup ïa ki hynñiew tylli ki mieng (sonnet) bad khatsan tylli ki duitara (lirik) ba airong airup ïa ka jingim. Kyrmen ba ki nongpule kin duriap bha ïaki. Ha kane Ka 'Jingkynthoh Sani', la seimadan ïa ka pyrkhat pyrdaiñ u Khasi bad la pynbhadur bhadar ïa ki poim da ki pharshi de. 'Ka Jingkynthoh Sani' ka thmu ban aiding ïa u prew tbajingshai na ka trep jong u Samborlang. Uta u prew un sa pynthaba ïa ka sahit bneng jong ka thoh ka pule.

Sister Philomena Kharakor
Ka 5 Jylliew, 2009

Katto Katne shaphang ki Mieng

Ka mieng[2] ka dei ka jait poitri kaba la aidur aidar da ki nongthoh bakhraw. Ka mieng ka ju don la ka phangpdeng (thiim). Katkum ka jingpdiang jong ka pyrthei, don arjait ki Mieng. Kawei ka jait kaba ki ainam ha u Shakespear na Bilat kawei pat ha u Petrach na Italy. Ka mieng ka long kaba lyngkot, ka don tang khatsaw laiñ. Ïa kita ki khatsaw laiñ, pat la phiah dkhot kiba sawsaw laiñ balatip kum ki kwotreiñ (quadtrain) bad ïa ki arlaiñ kiba tam la khot koplet (couplet). Ïa ki kwotreiñ ju pyntara aabb, ne abba, ne abab. Ha ka aabb, longtara ka laiñ banyngkong bad baar, ha ka abba pat long tara ka laiñ banyngkong bad basaw, baar bad balai. Nangta ha ka abab, long tara ka laiñ banyngkong bad balai, baar bad basaw. Ki koplet te ki long beit aa.

U Samla Samborlang Myrthong u la pynrung hynñiewtylli ki mieng ha ka thup *Ksai Rupa*, kaba u thmu ban pynmih lang bad ka melodrama *Ka Daw Na Rympei*.

'Shano Ki Jah?

(Ki kwotreiñ jong kane ka mieng ki long aabb, aabb, aabb).

Ka phangpdeng 'Shano Ki Jah?' ka bynñiaw shaphang ka jingkylla dur jong ki lum ki wah bad ki jaka ki puta; ka jingduna, jingduhjait jingjahklep ki dohkha dohshnet na ki wah; ka jingjah rngai ki mrad bad ka jingkylla erbih noh ka erbatemon batesi. Ha ka jingïohi jong u, dei u dusmon Lapalang baieng na ka bynta u nongwei ba na rithor Surma. Ha ka koplet pat u nam 'hati khlaw' ïa kita ki poiei. U lyngngoh ba ki khatarbor ha ka jaka ban pynher krad ïa ki, ki la ailad pynban ba kin ïaroi parum pareh!

Ka Umshyrpi

(Ki tara jong ki kwotreiñ ki long aabb, aabb, aabb)

Ha ka Umshyrpi ruh u myllung u shrai ïamrem ba ki dkhar dhobi, ki pynkit jaboh ïa ka wah. U pynïasyriem ïa kita ki paid dhobi bad ki tham kiba imphyrnop lynter tang ha um. Ha kane ka mieng u myllung u dumok ïa ki nongpynïaid shnong, ki 'doloi' ki dkhiew hehkhlieh, kiba lada ki mon, ki lah ban pynher krad ïa ki poiei tang shisyn kynthah. Ka jingtroiñ bad jinghiardor jong ka wah Umshypri, ka pharshi ïa ka jingïap ka jingtiplem ki nongsynshar bad ka jingjem khnap ki khun dapshynrang.

---

[2] H. Elias

U Lum Shyllong

(Ki tara jong ki kowtreiñ U Lum Shyllong
ruh ki long aabb aabb, aabb).

Ka phangpdeng jong ka mieng ka pharshi ïa jingshah sloit bor jongu Syiem u Kmie bad ka jingkiew rasong jong ka thok ka shukor. U myllung u pynïsyriem ïa ka jingpynjngut jong ka pap ïa ka pyrkhat pyrdaiñ u khun Khasi Khara bad ka jingbamhynroh. Shiteng na ki nongshong shnong bathngan spah ka sor, ki la shahklun ha ka hynroh baisaitmet. Mano pat bashah ïuhroit bad sha phanang beiñ sha bakut ka sngi? Hato ym dei ki rangli ki juki? Lynter-taid ka pap ka aibuiñ aithiang ïa ki ingkhong shyllangmat bad ki mendie ri.

Ka Deiti Longkynthei Longshynrang

(Ki tara jong ka kwotreiñ ha kane ka mieng, ki long aabb).

Naduh tyngkong jong u Blei, ïa ki khun Khasi Khara, kynthei bad shynrang la tip kum ki khunksiar khunrupa. Katkum ka saiñdur bad ka Hukum, la bthah ïaki ban kamai ïa ka Hok bad kynmaw ba u rishotblei jong ka ri, dei ka jingïatylli. Kin nang bad kheiñkor la ka ktien ka thylliej, kin tip bad tih la ka tynrai bad thymmei longbriew manbriew; kin dihhun ïa ki um bashngiam jong ka jingstad. U dohnud un ri kyndong ïa ka shabblei bad ka jabieng kan jympa ha ki thwei jong ka tipbriew tipblei. Ha u myllung, ka stieh jingïatylli ka kham shyrkhei ban ïa ki tupthma. Haba kren ka kynthei ne u shynrang, ki nongshun ki randien bad shynraiñ.

Ki Sawkun Ka Mariang

(Ki tara jong artylli ki kwotreiñ ki long abba
bad ka lai pat ki long abba)

Ka Meimariang jong ka Rikhasi, dei ka Mahadei badapblei. Ki khor ki khriam jongka ki phyrnai khrek khrek. Ka khet pat dei u mawsiang bneng. Ki laiphew jynthaw ki mad ïa ka Eden ha sla khyndew. Ki laiphew syntiew ki san ki plung deipor, ka jingkhuid jingsuba jong ka lyer ka syrpud dawai sleh ha ka jaitbynriew. Ki jaka madan ki phriang la ki shylliah jyrngam barben. Haba pyrkhat la ka Meimariang, u khunbynriew u shohtyndep da ka jingieid bym don diengkot ban thew.

Rympei Batehsong

(Ha kane ka mieng ruh ki artylli ki kwotreiñ ki long abba bad kaba lai ka long abab).

Ka ktien 'rympei' ka thew ïa ka tlong ka jingïaieid ïatylli hapdeng ki kmie ki kpa bad ki khun ki kti. Haba ka jingwad khaw jingwad dohkha ka dawa, bad haba ka jingwad jingstad ka khawoit, ki kmie ki kpa ne ki khun ki kti, ki mad ïa ka jingtympang jingblaw bym don umjer ban pyntngen. Ka mynsiem ka kyndeh, u dohnud u peh bad ki briew ki shu ñiew ïa ki sngi ba kin ïoh thungsner ban her kyrkieh sha la rympei. Ha kane ka mieng, Ka jingsnoh kpa jong ki khun ka tehsong ïa u ksai jingieid. Ym don spah ym don phew balah ban ïapeiñ bad ka spah jingsuk ba ka rympei ka kyrsei.

Ka Por

(Ki tara jong ka kwotreiñ ki long abab)

'Ka Por' hangne ka pharshi ïa ka ryta jingim... Ia u ksai jingim la pynlong da ki kynjri jong ki khyllipmat. Ka shalyntem jong ka por ka ïaityllun haduh ban da dkut u saihukum. Ha ki lyhoh kti jong ka por, shiryta, ki briew ki saiñdur la ka manbriew. Ka nongtymmen dei ka longbriew, ynda wai ka jingim ngi hap pyni da ka manbriew. Kiba smat basting ki ïohkheit ki sohthiang katba ki jaipdeh ki alhia ki saiñdur da ka manmrad ne manmraw.

KA KYNTHOH ÏA KI WEI PAT KI POIM JONG KA THUP

U Paila Jingstad.

Ka pyrthei ka shah synshar shahialam na ka ka saiñdur jabieng, ia u shabi jongroi bat ka jabieng balasaiñdur ha ka pajwa jingpyntbit. Ka sla pyrthei ka phong durthymmai, ka pyrkhat pyrdaiñ, ka shim ki synjam ramhah. Ki la ryngkang ia ki lyhuhbah jong ka jingsahdien. Ka jingstad ka la hikai ia u khunbynriew bantih bankhyllie, banwad banprong, ban peikhai bankhan, bad ban kiengstieh da ka jingshlur.

Ka Thong

Ha *'Ka Thong'* don kajuh, ka jingskuiñ. U riewialeh um tip thait tip jrem, umngeit umngop ha ki jingpyntieng pyrsmiej. U khnam ba u siat dei sha ka khung jingjop. U tip ba ka jingwan kamai hok, kamai nam, ka long tang shisien shiryta. U tip ba ka jingprat bad jingsoi lynti, ki nang khain shai khamskhem ynda ki longdien ki sngewphang bad iohktah ia u dohmud ieid ri batied ha u.

Jingjop Long ka Nam

Ka Poim *'Jingjop Long ka Nam'* ka kren ehringiew khlem artatien ba ka jingminot khlem da kyrtiang dien ban iuin jingstad bad ba ka jingshynrang mynsiem ban tur shaphrang, ka pynphong pansngiat bad sienthuia da ka burom. Ka kyntien phira ba 'burom kaba tam mo ha kane kapyrthei ka dei shisha' ka urlong ha u.

Ki Dkhiew

U myllung u iohi ba ka skulbah jong ka jingiatylli ka plie na ki sla jingim jong ki dkhiew. Ka jingiatylli ka aiksah ia ki barit. U hati u tieng shimynsiem ïa ki dkhiew namar da ki hajar tylli ki lah ban kynthah bad pynsasti ia u luta jongu. Kiwei kiwei ki mrad ruh ki makhlieng ïa ki dkhiew. Kane ka phrashi shisha ha ka imlang sahlang. Peit ka sur u paitbah baiatylli ka pynsuhjer ne em ia ki kynrem ki lyndan. Hangne kein shong ka iktiar.

Mei Baieid

Ha ka kyntien 'mei' la thyngngian shistai ki sap phyrnai ka longkmie. Ka kmie ka ïasyriem bad u Blei. Tang shu kha la ki khun ki kti, ka jinglongsamla ki sapblei ki kyrsei. Na ka jingshlei ka taplup ha la ki khun da ka jingieid bym don diengkot ban thew. Byllien byllien ngut kiba rwai shaphang la ka kmie, hynrei kim pat lah ban sei madan ïa kine ki sap bakyrpang jong ka kmie. Ka jingpyrshang jong u Sambor ruh ka pynphalang ïa kijuh ki sur tympang jong ka jingsngewnguh.

Ka Shnong Jongnga

Ki jingrwai ieidri ieidshnong ruh kum ki jingrwai ieidkmie ki don la ka jingkordor. Kane ka jingieid balatynsat ha dohnud jong ki briew ka ju khie thiah ynda ki la khamheh bad ka nangkhlaiñ ynda ki la leit sah sha kiwei pat ki jaka. Ki pohsah jong ka jingieid shnong ne jingieid ri, ki dei ki jingai kiba kordor bha. Dei kine kiba pyrsad bad pynkhie im ïa ka jingroi. Haba ka jingieid ka la kyndit thiah, ka ktik, khlem aithiah aidem ïa kito kiba la ngat haka. Ka long ka jingbuaid jingieid. Lada ring jingmut pharshi sha ka jingieid kolshor jingieid jaitbynriew ruh ka biang hi. Dei kito kiba la ngam jylliew shaphang ka ri, shaphang ka shnong kiba lah ban pynkiew. U Sambor ruh u rwai myllung shaphang la ka shnong. Da ka jingsngew sarong u kwah ba hadien ka jingïap jongu, ka shnong ka thum ïa u hapneh jongka.

Ki Ksai Rupa

Ha ka jingdok jingthew jongnga, u myllung Samborlang Myrthong, u dei u samla ba mlien ban jympa ha ki pyntha jong ka mynnor. *'Ki Ksai Rupa'* ki kynting ïa u ban mutdur ïa ka sap sneng sap kraw jongki longshuwa manshuwa. Kata ka rukom pynhap symboh sneng rupa ka da iaid bin-pa-bin ha ki ksai ka marynthing/duitara. Kane ka pyni ba ki longshuwa kim ju bam jakhluit ban sneng ïa ki longdien. Ki da ap ban da kylluid bad pyngngad ka khleh ka reng. Ka met ka phat ryngkat bad ka khlieh ka reng, ki ïoh dawai jahthait lyngba ki sur bajem ha pneh ka miet. Haba la pura ka miet, ki longshuwa ki batai bad hikai la ki longdien shaphang ki lynti imhok imsot. Katkum ka jingïohi jong u myllung kata ka samoi juk ksiar ka la wai, ka juk teknoloji ka dei ban nang ban pule bad pynkylla ïa kita ki dak ka juk ksiar ha ki dur bathymmai.

Ha Ksangkti Jong Ka Miet

Ka *'Ha Ksangkti Jong Ka Miet'* ruh ka ïasyriem bad *'U Ksai Rupa'*. Ki jingkyrkhu jong ka miet dei ka jingjahthait, ka jingpynmih bor thymmai. Ha ksangkti jong ka miet, ki briew ki ïohlad ban kyrthai ha ki khriang jong ka jingphohsniew. Ha ka poim, lah ban ong ba ka bor jong ka jingphohsniew bad jingïohi paw, ki don la ka bhah ban pynroi ïa ka jingim briew. Don ki saïantis kiba ïoh jingshai na ka jingphohsniew. Ka miet ka dei ka khet jong ka borpohsah (subconscious). Dang donkam shibun ki jingpynshai shaphang ka borpohsah ka bor balatynsat da u Blei ban synran kum u angel nongïada.

U Nanglut U Tiplut

Man la ka pateng bynriew, ki pynmih ki riewkhyllah, kiba pynryngkat kyrdan ïa lade bad ki jynthaw badon bor bamaïan. Ki kynja blei kynja dken. Ki peitpoh ıa la ki parabriew. Ki sngewtynnat ban jngi lyoh bad mane tang ïa ka blei kyreit. U myllung u khot ïa ki kum ki khiew thylli, ki jaipdeh khia kti, ki lili penpen bym don jingmih eiei.

U Lar Ngatpuri

Kane ka poim ka pynpaw madan ïa kawei ka jingmaïa kaba ka jaitbynriew Khasi Khara, kum kiwei pat ki jaitbynriew satlak ka pyrthei, ki ngeit. Kata ka dei ka jingdon jongki jynthaw bym donmet kum ki briew. Kita ki dei ki ksuid (puri-ïoŋg) bad ki puriblei kiba bha. Kita ki puri ki kham shong ha ki wah ne ki muri shnong kiba kham ingiew bad ikynjah. Kine ki puri, ki jawduid bad kwah ban don lem ka met briew. Da ka jingtrei shitom ki ju lah ban paw ha ki briew kiba rit syrngiew. Ju don ki khana kiba shisha ba ki briew bangat puri ki juh bha ban leit rkai sha ki phud wah. Haba ki ngatpuri, kim beit shuh ka rukom pyrkhat pyrdaiñ bad kim da sngewtynnat ban ïasyllok bad ki paralok parajor. Ka dur ka dar jongki ruh ka ikynsha kumne re. Sngewthuh ba u myllung u la pynwan ïa kane ka poim na ki khana bad ki sabut bashisha.

Ki puri bad ki ksuid ki kynriah jaka lada kham tur ki shnong briew. Hapdeng ki Khasi ki Pnar, don ki briew kiba ïoh ka sap bakyrpang ban law ïa ka jingteh jingkhum jong ki puri bad ki ksuid. Kita ki hap nang ban ïatai da ki nia kiba biang sbak sbak. Dei ban ïeng rangbah ka nia jongki. Ki briew kiba koit biang ki bun. Kyrmen yn sa mih ki nongtih shaphang kane ka jingmaïa.

U Arsap

Ha ka poim *'U Ngat Puri,* la kren khyndiat shaphang ki ksuid ki khrei bad ki puriblei. Ka poim *'U Arsap'* pat ka pynshynna ïa ka jinglah jong u Soitan ban rung ha ka dohnud briew. Ha jinghikai jong ka Saïanblei *(Theology),* ka hikai ba don arjait ki mynsiem. U Mynsiem Bakhuid uba ai tang ka jingsuk jingroi, jingjaijai, bad u mynsiem bymkhuid uba kynto ïa ki briew ban long kiba khwan, kiba sarong, kiba thok bashukor bad kiba hun ha ka jingïakajia. U Mynsiem Bakhuid u ai jingstad, jingshemphang, jingriewblei, ka buit babha, ka jingkhlaiñ bad ka jingsheptieng ia u Blei. U Bymman pat u pynkynad, pynkiewskong ia ka jingbishni bad jingiapait ïapra. U don u 'liearpnat. U Arsap u dei u shakri ne u kapten jong u Bymman ha kane ka pyrthei. U pyndonkam ïa ki buit shetkylla kum ki jong u Judas hyndai.

U Dapshynrang

Ha ki brisoh bripai, ki pynthor kba ki risai kew ym ju lait ban i ba ryngkat bad ki jyngthung jyngtep. Ju seiplung ryngkat ryngkat ki kynbat. Ha ka pharshi jong u Jisu, la shah ba kin iasan lang haduh ban da dei ka por ot. Kane ka poim Dapshynrang ka phawer shaphang ki symbai babha. Ka mariapyrshah ia ka jingim u Arsap. U Dapshynrang, u ieng na kabynta ki briew kiba kamai ïa ka Hok ha ka shikyntien. Kiba trei hok ki mad la ka jong ka bneng ha la rympei. Ka jingiaieid hapdeng jong u bad ki khun ki kti, ki pynklet bad pynherkrad ïa ka thait ka jrem.

Ki Syrwet Rupa

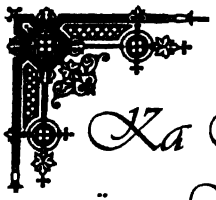
Ka *'Ki Syrwet Rupa'* ka rwai shaphang kawei pat ka jingiaid lynti ki Khasi. Ka kren shaphang u pilkrim ba wad jingstad. U im ha ka juk wadmawlynnai wadjingstad. Ban ïoh jingstad hap mih syep mihsyar, hap ryngkang ïa ki lyhuh jingeh bad hap shar ka borpyrkhat. U nongwad mawlynnai, u hap kutjingmut, ban khmied la ki khmat sha ki mawsiang bneng ba don tang ki khlur ba aimynsiem. Ki kiar na ki wah bad ki nala bashong ki jakiod japieh ba bishni barhah ïa ka jingstad.

Ka Jubanlak Longrynïeng

Ka poim ka hikai ïa kiba dangkhie dangsan ban marnlien ban ainguh ïa u Blei na ka bynta ki ïitkhmat jong ka met. *'Ka Jubanlak Longrynieng'*, ka long ka rukom mane ïa la u Nongthaw Nongbuh. Ki nongmane ki pyndonkam la ka monlaitluid ban ainguh aidem. Tang kiba don ka monlaitluid, ki lah ban jied.

U Tiewlili

Haba pule sani ïa ki laiñ jong kane ka poim, sngewthuh ba ka don ka pharshi jingieid. U 'Naikhatsaw Synñia u ïapmat ïa ka 'Keilynpeid kaba ri kyndong la ka jingkhuid jingsotti. Ka ju long ka jingshem jong ki Rang Dapshynrang kiba hap thom ïa ki raieh raidam ban iohkheit ıa uta u Tiewlili na kper jong ki mali (kmie-kpa). Ka thew ïa ka jingieid nylla ba kyndar ïa ka dohnud jong ki rangdajied bad ki theikynsai. Haba ka jingieid ka kyrsei umbah ym don balah ban pynsangeh. Ka jubanlak ha ki laiñ bakhatduh ka pynpaw ïa ka mon bajwat jong u Rangkhatsaw Synñia.

Ka Kyrkhu Ka Kyrdoh ïa u Samborlang Myrthong

Shuwa ba ngan pynkut, nga kyntu ïa u Samborlang ba in ïaibteng, bad ïai pymih la ki sap ki phong bad pynphong pansngiat ïa ka ri bad ka jaitbynriew da ki jynthoh bakynjang jongi. Kan bha shibun eh lada unsdang de ban pynkylla sha ka ktien Khasi ïa ki drama ki poitri, ki prous jong ki myllung bakhraw jong ka pyrthei. Ka thup litereshor 'translation' ka dang duna bha. Ym tang katta, ka jingsboh bad jingih jong kita ki jynthoh bakhraw, kin pynnep, kyrsiew bad kyrsei ïa ki sap lajong. Kan sa poi ka sngi ba u Samborlang Myrthong un sa tyngshaiñ ha ka sahit bneng jong ka thoh ka shon.

Ka jingshynrang mynsiem jong u Samborlang ban rung ha ka jylli ki myllung bad ki nongthoh drama ka la pynkhlaiñ ïa ki thied ki jaw jingpyrkhat. U khulom ksiar hi un sa pynjlih ïa ki symboh kyntien kiban pynehrngiew ïa ka Ktien lajong. *Ka Daw Na Rympei* bad *Ki Ksai Rupa* kin sa pyntyllun ïa ka shalyntem jong u nongthoh sha kiwei pat ki pyntha bakham sboh, Nga kitbok ba na ka saiñpyrkhat jong u yn sa mih ki epik, ki eleji bad kiwei kiwei ki poitri ban pynsawa ha ki tyndong shkor jong ka Sahitya Akademi, ha Unesco, bad kin sa ong 'pleng ka Ktien Khasi ka im!'. Im slem ka Ktien Khasi!

Dr. Sr. Philomena Kharakor

5 Jylliew 2009

Ka Daw Na Rympei

Ki Jingkdew Sla **Sla**

BYNTA : I

1. Ka Jingpyni - i 1
2. Ka Jingpyni - ii 4
3. Ka Jingpyni - iii 5

BYNTA : II

4. Ka Jingpyni - i 7
5. Ka Jingpyni - ii 10
6. Ka Jingpyni - iii 14
7. Ka Jingpyni - iv 18

BYNTA : III

8. Ka Jingpyni - i 19
9. Ka Jingpyni - ii 19
10. Ka Jingpyni - iii 21
11. Ka Jingpyni - iv 24
12. Ka Jingpyni - v 26
13. Ka Jingpyni - vi 27
14. Ka Jingpyni - vii 29

Ki Ksai Rupa

Ki Jingkdew Sla **Sla**

Ki Mieng

(i) Shano Ki Jah?.....33
(ii) Ka Umshyrpi.....33
(iii) U Lum Shyllong.....34
(iv) Ka Deiti Longkynthei Longshynrang.....34
(v) Ki Sawkun Ka Mariang.....35
(vi) Ka Rympei Batehsong.....35
(vii) Ka Por.....36

Kiwei Pat Ki Poim :

(viii) U Paila Jingstad.....36
(ix) Ka Thong.....37
(x) Jingjop Long Ka Nam.....37
(xi) Ki Dkhiew.....38
(xii) Mei Baieid.....38
(xiii) Ka Shnong Jongnga.....39
(xiv) Ki Ksai Rupa.....39
(xv) Ha Ksangkti Jong Ka Miet.....40
(xvi) U Nanglut U Tiplut.....41
(xvii) U Lar Ngatpuri.....41
(xviii) U Arsap.....42
(xix) U Dapshynrang.....43
(xx) Ki Syrwet Rupa.....44
(xxi) Ka Jubanlak Longrynïeng.....44
(xxii) U Tiewlili.....45

KA DAW NA RYMPEI

Ha Lyndet ka Pyrda

Ka drama ka don laitylli ki Bynta (Acts) bad khatlai tylli ki Jingpyni (scenes). Ban pyntyllun ïa ka plot, la bate ïa ka bynta jong ki tyngshop ki puron kiba pynpaw la ki jingsngew jongki ha ka pyrthei shuthaw. Don sawtylli ki rympei kiba la ïadon la la ki khun ki kti.

Nongshimbynta:

1. Ka Kynjai *(Ka samla pule)*
2. Ka Sara *(Kmie ka Kynjai)*
3. U Daman *(U hynmen ka Kynjai. U paralok bajan jong u Banjop)*
4. Ka Naphisha *(Ka samla pule)*
5. U Palei *(U kpa ka Naphi)*
6. Ka Daplin *(Ka kmie ka Naphi)*
7. U Khraw *(U hynmen ka Naphi)*
8. Ka Hana *(Ka lok u Khraw)*
9. Ka Bada *(Ka hynmen ka Naphi)*
10. U Banjop *(U samla pule. U paralok ka Kynjai bad Naphi)*
11. U Wadbor *(U kpa u Banjop)*
12. U Arun *(U khunriewspah)*
13. Ka Mina *(Ka kmie u Arun)*
14. Ka Hun *(Ka paramarjan)*
15. U Raplang *(U paramarjan u lok ka Hun)*

BYNTA : I

Ka Jingpyni - i

(Ha ïing ka Kynjai)

Ha kamra shongkai jong ka Kynjai, ding !... dong!... riew ka baje. Ka Deng (Nongtrei) ka plie ïa ka ïing. Rung ka Kynjai bad ka Naphi.

Kynjai : "Ani wow ! ko mei, ngam sngew don pyrthei shuh. Wanrah um ei Deng. Wow ! nga lathait palat". (*Ka la shong bhek ha ka shuki. Ka Naphi ruh ka la shong. Ka Kynjai bad ka Naphi ki la sawkyrang ; ki ring bad pynhïar mynsiem stet. Ka Deng ka rung sha kawei ka kamra, wanrung ka Sara, ka kmie ka Kynjai*).

Sara : "Phi la ïawan khun?."

Naphi : "Hooid mei". *(Wan ka Deng bad ka um ar klat. Ka Naphi bad ka Kynjai kila ïadih)*

Sara : "Balei ban ïasawkyrang katne katne ?."

Kynjai : "Wow ! ko mei, ngi poi ïing da ka said ".

Sara : "Balei jia aïu ko?".

Kynjai : "Phim tip seh, naduh na klas ka don kawei ka kali ka ba dap da ki shynrang kiba la buaid, ka ïaid na syndah jong ngi bad ki pynbor ïangi ban kiew. Manga bad i Naphi ngi la ïatieng palat bad naduh na klas ngi shu ïamareh."

Sara : "Ka kali aïu khun kata!?. Phi la ïapeit numbar?."

Kynjai : "Yn kynmaw peit shuh shaei phi, tang ka jingtieng ruh ka bym don pyrthei."

Naphi : "Kam don nombar. Nga ïohi ka shu thoh A/F."

Sara : "Da ïahusiar bha khun ïa lade, ngi im ha ki sngi kiba sniew . Man la ka sngi ïohsngew tang ka jinglehbor ïa ki kynthei ki khynnah. Kynmaw em, dang mynshem taïew ki lap ïa ka metïap jong kato ka khynnah na khlaw Golf-link?. Phi la ïaheh la samla mynta kam dei shuh kato ka por ba ngin synran ïaphi hakti hakjat. Ka la dei ka por ba phin hap phikir bad sumar

bha ıa lade. Phi dei ban ri kyndong ıa kiei kiba mangi ki kmie ki kpa ngi la hikai ıa phi. "

Kynjai : "Nga ruh mynhynne nga la shu duwai marwei hala mynsiem bad nga ngeit skhem ba ngam long marwei, hynrei u nongıada jong nga u don ha syndah jong nga bad un pyllait ıanga na kaba sniew baroh."

Sara : "Ngi ki kmie ki kpa ngi la pynheh pynsan ıaphi ha ka burom ka akor. Da kynmaw keiñ khun banri ıa kata ka burom bad wat ai ba phin duh noh ıaka. Namar ka long kaba shitom sat ban ıoh, hynrei tang shi khyllipmat phi lah ban duh".

Naphı : "Ka dei mei kata kaba phi ong". *(Ka kohnguh khlieh).*

Sara : "Ngi aisboh, ngi sara ıa u dieng ha ka por ba u dangrit. Hynrei ynda u la san, ka shong ha u pat ba un sei ıa ki soh. Kam dei kumta khun ?". *(Ka la phaı sha ka Naphı.)*

Naphı : "Nga sngewtynnat ban ıohsngew ıa ki jingsneng jingkraw jong phi mei bad dei tang na phi shisha nga ıohsngew ıa kita kiei kiei baroh". *(Wan rung ka Deng bad ka sha. Truk. .tuk..tuk.. sawa ka Thuk thuk ha phyllaw).*

Kynjaı : "Ta te la dei i bahbah bad i Ban".

Sara : "Khie Deng wan rah sha biang sa ar pela".

Kynjai : "Sngap jar wat ju ıathuh khana eiei shuh, nga salia ıa i bahbah i ba kham shit khlieh la shibit ıoh in sa leh klumar". *(Rung ,u Ban bad u Daman)*

Naphi : "Ki ıalang kine arnguț te thik kum u Lawrel bad u Hardy."

Ban : "Te balei maphi pat kum ka...?".*(Wan aı sha ka Deng)*

Naphi : "Kum kaei ?". *(Ha! ha! ha! ka rkhie).* "Bapli i duh nia".

Kynjai : "Kiba ıaksaw bniat bha kine, peit seh Naphi naduh mynhynne ngi la shong ngi dang ıoh sha katta por, katba kine pat tang shong ruh ym pat shong ki la da ıoh. Em...em... wat pat ai sha ap kin da shong shuwa".

Naphi : "Hooid! hooid!! Khie buh shuwa kato ka sha ha poh duli Deng".

Daman : "Pleng kine ki bishni bha ıa ngi".

Sara : "To kata nang ıashong maphi mo, ngan leit trei kam noh shuwa. Yn ai sha biang ne kumno?"

Baroh : "Lahbiang phi mei."

Kynjai : "Ngin ïashong kai shuwa ne ngin ïasdang noh ?"*(Wan shim pela ka Deng)*

Naphi : "Ka bha ba ïasdang noh phi ban dep kloi"

Ban : "Hooid keiñ, ka bha ban ïasdang noh namar nga mut ban leitrung kai artad ha tried pher (trade fare). Phin leit em Daman?"

Daman : "Wat sngew eiei Ban, nga la sngewthait ka shang baroh shi sngi" *(U Daman u rung ha kaiwei ka kamra bad wanrah ka Kaitar bad ai ha u Ban ka Kynjai pat ka tem da ka Kasio kaba la don lypa ha kamra shongkai. Katba u Ban u shongkai bad sngap ïa ka jingrwai jong ki).*

Naphi : "Nga ruh keiñ nga mut ban leit, sa ïalam lem ïanga ruh mo Ban".

Ban : "Long shano phi ban ïalam ïa phi, mangi ki khun baduk basuk yn ïahap hi bad phi.?".

Naphi : "Ani....balei phi ong kumta Ban?".

Ban : "Hooid keiñ ka miaw ka ju ïashong lang seh bad ka khnai?".

Naphi : "Lada ka khnai ka lah ban ïarap kat ïa u sing, kan eh aïu Ban, ïa ka miaw ?"

Ban : "Ngan shu leit peitkai phi, ngam don pisa."

Kynjai : "To sngap sngap noh lahbiang." *(Ka la ai sur da ka Kasio).*

Naphi/Ban: (Ki la ïa rwai lang) "What a Wonderful World." *(Ki kyntien ki don ha bakut ka drama.)*

Ban : "Kam long shuh ka por," *(U la buh ïa ka Kaitar ha shuki bad u la ïeng bad phai sha ka Naphi)* " Phi pat, phin leit noh ne phin dang pyntyrsiang ryndang shuwa?"

Naphi : "Ïong!, Phin leit on em ïa nga?"

Ban : "Balei ? Ym nang seh ban ïaid hi ?".

Naphi : "Em ngam nang keiñ, phin hap bah ïanga sha ïing."

Daman : "Ngan ai da ka jaiñ-it Ban?"

Ban : "Ym leilei ngan shu kit ha tyrpeng kumba kit sniang. Ngan sa tyrwa artat shato shato ïoh don ba kwah thied". *(Ki la ïarkhie bad mih artad.)*

Ka Jingpyni : ii

(Ha phalor ïing ka Naphi)

Ka dei ka por janmiet, ki briew ki la wan phai nala ki kam ki duk. Ka jingdum ka la tap. Ha phalor ïing ka Naphi. U Ban bad ka Naphi ki dang iakren kai ia kane katai. U wan u Khraw (u hynmen ka Naphi) bad ka Hana (Ka hynmen kynsi ka lok u Khraw).

Ban : "Lahwan bah". *(U la wiat. U Khraw U peitpoh ia u Ban na khlieh ha kjat, u khlem kren).*

Khraw : "Duhduh, balei katta por ? ". *(Kyriat bniat)*

Naphi : "Bahbah, ine idei i Ban, i paralok baiapule lang."

Khraw : "Nga ong, balei katta por?. "

Ban : "Phin leit klas lashai?."

Khraw : "Balei yn wan khot iaphi na ïing?."

Naphi : "Ngan leit Ban. Khublei iaphi, thiah suk" *(Ka Naphi ka iam bad ka mareh sha ïing. U Ban ruh u iaid noh da ka jingsngew rem. Wan lap ka Bada (ka hynmen) ka dang wan na jingtrei.)*

Hana : "Wow, ka juk kiew diengsohmynken, ishyrkhei ban peit."

Bada : " Balei jia aiu ia i duhduh !. Balei i mareh kumto ! ?."

Khraw : "La samla palat te, phim iohi seh la don la u nongwan buh wanshaw ?."

Bada : "Iano phi ong bahbah ! ?. Ia u Ban ! ?."

Khraw: "Ngam ithuh ia u. Khun ka biej pyrthei shalak mynsiem. Ka leh khunriewspah, phewse ka dei tang ka khunpion."

Bada: "To labiang bahbah, haba ki shu ialong paralok em, u mat dei u khun kharkhrong ruh seh. Balei ban tuklar ia kata?. U Ban um dei em u khynnah kai ."

Khraw: "Ia kaei phi wan ïashah maphi ! ?. Sngap jar wat ju ..... *(Kyriat bniat).* "Rung kloi sha ïing".

Bada: "HITLAR !." *(Ka rung artat sha ïing.)*

Khraw: *(U sngap shiphang)* "Balei phi ong kumno ?." *(U la beh nadien)*

Ka Jingpyni : iii

(Ha ïing ka Naphi)

Ka baje ka tied phra sien. Ka Naphi ka rung ha kamra bam. La don hangta ka Dap (ka kmie), U Palei (u kpa), u Khraw (hynmen), Ka Bada (hynmen), ka Hana (Hynmen kynsi) bad ka Naphi. Ki dang ïabam ja.

Palei : "Nga sngew i bahbah i ong aïu ïa phi duhduh ?."

Naphi : "Nga la ïathuh em papa ïaphi ba ngi ïa hikai jingrwai ha ïing i Kynjai na ka bynta ka Lympung Taïew Kolej."

Palei : "Te, uei pat uta u ba wanbuh ïaphi ?."

Naphi : "I Ban i khun i bah Wadbor, ïa wan lang namar i pyntem Kaitar ıa ngi."

Hana : "O! phi ong u dei u Kaitaris mo u Ban?".

Khraw : "U Kaitaris ? !. Ha...ha...ha... , kum uto jasbe phi ikop hi ba un dei u Kaitaris ?. Tip u ithuh mo kaba kumno kata ka Kaitar ? Ban ïa uto te....,dang kham lah uto u matlah ha ïew".

Hana : "Ha...ha...ha...Phin ong kumta.".

Bada : "To phi bahbah ynnai da kren beiñ than ïa kiwei, ïoh ka wan kyrtoh ïa lade." *(Ka Naphi ka sahngeh bamja)*

Khraw : "Balei...balei...maphi hakhmat hakhmat? Phi kham stad maphi ban ïanga ?."

Dap : "Sngap Bada, ka jingong i bahbah kaba dei. Ka Naphi ka dei ban sngewthuh ïa kane. Peit ka kyrdan i papa ka ba shabneng shakhyndew, peit ïanga katno ki briew ki tieng bad burom. I bahbah ruh i ophisar, i kong ruh ka lekshorar kumno phim pyrkhat ïa kata. Lada maphi phi ïa ïaid bad kum kito ki briew ki bym don kyrdan ei ei ruh em, hangno keiñ ka burom ka ïing jong ngi?. Ne kumno kpa phi ong ?".

Palei : "Haba ka la ïaheh, kam ïasngewthuh ïa kata te; ïeh beit seh ka mat ïadep shato."

Naphi : "Haba ngim ïadon jingmut eiei ruh em te, hynrei ngi shu ïalong paralok ".

Dap : "Sngap jar haba nga kren manga. Baroh ki sdang shuwa na ka jinglong paralok. Pha pynïaryngkat kyrdan ïa i papa bad u kpa u Ban u pion uba tang ka

shuki ruh um don. Ka kmie ka ba shu syrdep patlun pei ki briew. U don kyrdan aïu uto?. Ne u don ka spah?. U long tang kum u ksew khlem trai u ba tang ka ïing lajong ruh um don . Shu shongwai kat haba lap ba shem, tang beh ki briew u hap ban phet kum u ksew dem tdong?. Ngam itynnat Naphi, kynmaw bha lada ngan ïohsngew biang."

Naphi: "Long hap ban ïalang paralok beit tang bad kiba riewspah keiñ ?." *(Ka la ïeng bad rung sha kamra thiah. Ka da ïam pait dohnud).*

Hana: *(Ka peit bad wiat rymmuiñ).*

Dap: "Wow!, la dung 'namsarang ka dohnud ba kren beiñ ïa i baieid, kam bamja shuh. Ka dep shato ka mat thiah jingit."

Bada: *(Ka ïeng noh bad tied ïa ka jingkhang kamrathiah ka Naphi bad khot ïa ka Naphi)"* Duhduh, ei duhduh, plie!. Plie seh. *(Ka Naphi kam plie. Ka Bada ka wan biang sha kamra bam).* "Ka jingkren jong phi ym dei, ha ka jaka ban bha, long kumba phi nang aibih pynban." *(Ka kren bitar).*

Palei: "Bada !." *(U byrthen)*

Dap: "Balei mapha pha ïashah?. Pha pass B.A. ruh da ka said, nangta pha shu trei ha ki Praibied Kompani ym tip katno kan neh kata ka kam. Balei pha kwah ban pynngat ïa ka Naphi ruh ha kajuh ka jingriam?. Ani !, ka tai te thik kum kato ka ïarkhiar. Kam hun tang ban ngat ïa lade ka kwah ban pynngat ïa kiwei ruh."

Hana: "Ha...ha...ha... Ine i mimi lei te, i ba nang bha ban kren"

Dap: "Em kata ka ba dei te pyrsa."

Bada: "To ynnai da kynnoh than eh phi." *(Ka mih noh bad rung noh sha kamra thiah)*

Palei: "Ew....., dang khyllung nga pyrkhat lano kan ïa samla noh.Ynda la samla pat ktha khlieh ban sngap ïa ki khana jong ki. Mangi ba la kut ka por ïa lade te, ka bha ba shu sngap jar jar lait ka shah buhshun." *(U thet kti bad rung noh sha kawei ka kamra)*

Dap: "Phi la dep pyrsa, bahbah." *(Ka la ai um thet bad tawlia)* "Renu.....!." *(Ka pyrta. Wan ka nongtrei ban lum ban lang bad ki la rung noh sha ka wei ka kamra)*

BYNTA : II

Ka Jingpyni : i

(Ha phyllaw kolej)

Ki sngi ki por ki ïaid stet bad ha kane ka bynta, la ïohi ïa ki khynnah kolej ki ba ïa ai khublei khatduh iwei ïa iwei namar ka dei ka sngi kaba khatduh ba kin ïakynduh lang. Ka sngi ha kaba ki ai pherwel ïa ki samla kiba la pyndep ïa ka jingpule jong ki na kolej. La ïohi ruh ïa ka Naphi, ka Kynjai bad u Ban. La ïohsngew ïa ka jingrwai ka balatem pynsngewtynnat.

Kynjai : "Naphi, Ban, nga la duh ïaphi. Man ka sngi ngi ïadon lang. Teng teng ngi ïamai, teng teng ngi ïaieid, ngi ïapyni ıa ki jingeh jong ngi bad ngi ju ıarap kylliang iwei ïa iwei kum shipara. Katto te lahkut ngin ym ïoh shuh ïa kito ki por."

Naphi : "Hooid ngi la duh shisha Kynjai, hynrei manga, maphi bad i Ban te... ngin dang hap hi em ban ïakynduh ngung shi ngung manla ka sngi ha N.E.H.U ym dei kumta Ban?".

Ban : *(U rkhie bad kyrngah khlieh)* "Maphi bad i Kynjai te..... phin dang hap hi keiñ ban ıakynduh man ka sngi. Hynrei manga te tang katne la kut".

Naphi : "Balei phi ong kumta Ban?".

Ban : *"(U rwai)* "Nga long u ba d..u..k..... ïa ka wait nga sh.. u... t....." *(U bat ïa ka kti jong ka Naphi bad ka Kynjai).* La shemsnem i papa in shongthait noh namar ba i don ka jingpang klong snam, i mei i batrei kamrit bad ki para jong nga ki babun. Naphi..., Kynjai.... Hooid nga thrang eh ban pule tangba ..... Ka lynti jong nga imat ka la kut tang hangne. Ngan hap ban wad kam noh khnang ba ngan lah ban ïarap lem ïa i mei i papa ba ki para jong nga ruh kin ïoh ïa ka juh ka jingnang jingstad kumba manga nga la ïoh." *(Ka Naphi, ka Kynjai ki la jaw ummat.)*

Kynjai : "Hooid, nga sngewthuh Ban ïa ka jingeh jong phi, tangba kumno keiñ ngin leh ?."

Naphi : "Mynshuwa nga 'sngew phi ïoh ban leit medikal. Balei phim leit ?."

Ban : "Lehse khlem kha ïanga ba ngan long doktor, hynrei ngam duh jingkyrmen. Nga tip ba u Blei u don la ka jong ka jingthmu na ka bynta jong nga. "

Kynjai : "Ka kutlad jong u briew ka long ka kabu jong u Blei. Ym dei kumta ?".

Ban : "Dei tang kata hi keiñ Kynjai ba nga ruh nga shaniah."

Kynjai : "Ngin leit konbokeshon em?"

Naphi : "Ngin ïaleit keiñ, ngin ïaleit lang mo Ban ?."

Ban : "Ngin sa ıapeit. Lada nga dang don shane."

Naphi : " Balei phi mut ban leit shaei ko !?."

Ban : "Em..., nga mut ban leit trei noh bad u Arun u khun ka trai ıing sha Delhi."

Naphi : "Arun !, Phi ong ïa u khun u George u trai ka Hilsait restoran em ?."

Ban : "Hooid"

Naphi : "Oh !, kumno kumta; ki sah ha Lummawri em kito?."

Ban : "Hooid....."

Naphi : "Long kato ka ïing basah maphi ruh ka dei ka jong ki seh?"

Ban : "Wa....ine i Naphi, phi kylli sa ïa ka ïing ha Shillong ha ba nga ong ba ngan leit trei ha ka Saibar jong u ha Delhi."

Naphi : "Kito te ki riewspah shisha phi mo?."

Kynjai : "Mano Naphi ban ïohi ïa ka spah jong ki wei?. Ne kumno Ban phi ong ?."

Ban : "Kaba dei kata". *(U kohnguh khlieh).* "Kumno phi ithuh ïa kito?."

Naphi : "Ka Janny ka dei ka khynnah L.C. (Loreto Convent) te. Nga kynmaw nga tam ïaka shi klas. Ka Janny kam dei em ka khun uto u phareng ?."

Ban : "Phi mut ka dei ka khun u George ?." *(u sngap shiphang.)* "Ka Janny, u Arun ki dei ki khun u Marwari phi kynmaw ne em uto u trai ka Naren Automobile ha ki thaiñ Happy Valley, Kynmaw em myn arsnem mynshuwa ka tynrah ka Trok dewïong ïa kato ka dukan bad ki ïap saw ngut ki nongtrei jong u. Nyngkong eh ka Janny ka kyrteng ka Janet. Hynrei hadien ba ïohlok phareng ka kmie jong ka, ne kumno nga sngew, ka kylla kyrteng noh ïa lade da ka Janny."

Naphi : "Oh...phi ong kumta, ta keiñ ka i dur dkhar bha."

Ban : "Haba ka dei ka khundkhar te"

Kynjai : "Ani....kine te, ki shu ıathuh khana tang ıa ka spah kiwei. Keiñ noh labiang sdang noh da kawei ka khana."

Ban : "To, to labiang, ıa ngin ıaïaid noh." *(Ki la mih artat).*

Ka Jingpyni : ii

(Ha Restoran)

Ha kane ka por, ngi ïohi ïa ka Kynjai bad ka Naphi ha kawei ka Restoran.

Kynjai : "Mynhakane ka sngisaitjaiñ, i Mangkara i wan sha ïing jongngi bad i la wan kren ïa i mei, i papa. Nga la phone ïaphi da ki spah sien nga mut ban ïathuh, imat kam long ne balei ?"

Naphi : "Ka phone kam don badnga namar nga phah shna bad nga dang wan shim mynhynnin. Nangta ki ong kumno i mei, i papa jong phi.?"

Kynjai : "Kin ong kumno?. Ki la kmen palat keiñ. Nga tharai ngin sa ïatehktien noh namar i papa i ong kam bha ban ngin shu ïaïaid kumto. Mynta ngi shu ap kumno ki kmie ki kpa i Mangkara kin ong bad la ha kane ka sngisaitjaiñ I ong ban ïalam ïa nga sha ïing jong i."

Naphi "Sngewtynnat ïaphi. Phi ïoh ki kmie ki kpa ba jemnud bad kiba sngewthuh. Phi lah ban ïakren, ban pyni badki. Ym dei kum i mimi i papa jong ngi. Tang ban sneng khun ruh kim nang." *(Khriang..... Khriang..... Khriang.....riew ka phone ka Naphi. Ka sei ïa ka phone na ka bek bad ka peit. Wan u bera hajan bad kylli aïu kin bam. ka Naphi ka rah kti bad phah ap shuwa, u bera ruh u ïeng shiphang bad leit noh).*

Naphi : "I Ban. Hello!". *(Ka la pynsawa).*

Ban : "Hello Naphi, hangno phi don ?."

Naphi : "Nga don bad i Kynjai ha Restoran. Maphi pat hangno phi ...?".

Ban : "Nga don ha PB (Polis Bajar)".

Kynjai : "Oh balei i don shane seh?. Ai hangne ngan kren manga." *(Ka la shim ïa ka phone na ka Naphi.)*

Naphi : "Shim kren ïa i Kynjai"

Kynjai : "Hello!.., hello!..."

Ban : "Hai, Kynjai; kumno phi long ?."

Kynjai : "Nga bıang, maphi pat, phi don shane seh?."

Ban : "Hooid, nga wan myn sngiublei bad nga phone shuwa ıa i Naphi, nga mut ba ngan sa phone sa ıaphi ruh tangba donbok phi ıadon lang hangto. Kumno i Daman, i mei, i papa?."

Kynjai : "Ngam tip, sa wan peit hi sha ıing."

Naphi : "Ong in wan shane!, ong in wan shane !."

Kynjai : "Wan hangne ngi don ha Restoran. I Naphi i kwah palat ban ıohi ıa phi."

Ban : "To!, ap hangto kata nga la wan." *(Ka Naphı ka thep noh ıa ka phone.)*

Kynjaı : "I Ban i lehjan bha ıaphi Naphi."

Naphi : "Ni... ine lei te, balei i lehjan aıu ko ıa nga ?. Haba ıaphi ruh i leh kumjuh hi te." *(Ka la shim ıa ka sla mēnu bad peit.)* "Ong, ngin pan da u ei?." *(Kı la ıapeıt lang ıa ka sla menu bad hadien kata ki la khot ıa u bera.)*

Kynjai : "Ym dei ba nga pynrem ıaphi, i Ban ruh i ju ong ıanga ıa kata bunbun sien ba i itynnat ıa phi, tang ba i don kato ka jıngsngewpoh bad lehse dei na kata ka daw ba imnud ban ong eiei ıa phi."

Naphi : "Nga long ka khun khatduh bad ngan hap ban shong ha ıing." *(Ka la sngap shiphang)* "I mimi, i papa ruh.... balei ngan len, maphi ruh phi tip ıa kata ?. Ki kham burom ıa ka spah bad ka kyrdan, nga kulmar khlıeh shisha te Kynjai, kumno keiñ ngan pynhun ıa ki ?".

Kynjaı : "Hooid nga sngewthuh ıa kata, long isynei pat keiñ ynda peit ıa i Ban; i briew bajaijai bashida, kham ñıar shisha Naphi ban lap ıa u briew u ba kum ma i".

Naphi : "I Mangkara jong phi pat?."

Kynjai : "I biang, khamtam ba i la don la ka kam te mo."

Naphi : "Phi te babha bok shisha phi." hynrei kaba kumno keiñ kata ka nusip ka jong nga pat ?." (*Wan rung u Ban bad u Arun)*

Ban : "Hai...., kumno phi ïashait ïakhlaiñ bha em?," *(Shahe u la rkhie)*

Naphi/Kynjai : "Kumba phi ïohi, maphi pat ?."

Ban : "Nga ruh nga shu biang hi, ine i malik jongnga i Arun." *(U Arun u la rkhie bad khublei kti ïa ki bad peit shin ïa ka Naphi bad ki la shong haka shuki. Wanrah sha u bera bad ki la ïa pan biang.)* "Balei i khawai i Kynjai ne?."

Kynjai : "Hap siew maphi bhai wat ju kren nang."

Ban : "He...he...he....to!, to!, ngan sa siew manga."

Naphi : "Balei phi wan shuti ne?. Lano pat phin leit phai sha Delhi?"

Ban : "Ngam pat nang ong phi lano ngan leit, ka shong ha i mei i papa katba ki ong maki".

Naphi : "Kumno phi juh bha shathie?"

Ban : "Shano phi ka shnong lajong te.... ka shnong lajong hi keiñ, tangba shu ong ba ka dei ka kam jong ine i boss te, hap hi ban shu shong satar."

Kynjai : "Nga nang mut phi la klet ïangi."

Ban : "Maphi keiñ phi klet ïanga, manga lei ngam ju klet ïaphi man la ka por nga ju phone ïaphi, maphi pat tang ban phone ruh i kumba bynnud ."

Naphi : "Yn phone kumno keiñ ïaphi ?, phi baheh sa tang ka kyllïang nombar." *(Wanrah sha u bera.)*

Ban : "Ani wow!, phin da ong kumta" *(U la phai sha u Arun)* "Kato ka simkad (sim-card) jong nga kynmaw shisien nga ai ha phi ym dei Boss?."

Arun : "Mynno nga shim ka simkad (sim-card) jong me?."

Ban : "Em..., nga shu kylli ïoh don mano mano baïoh. Kham tam ka pyrthei sniew mynta te mo lehse ...".

Arun: "Balei ruh ngan shu shim !?. Nga duk haduh katno lih?". *(U la sei shi kham ka pisa bad pyni.)* "Kumno me nud ban kynnoh ïanga kumta?."

Ban : "Map Arun", *(U la khyllïap ki kti)* "ymdei ba nga kynnoh bad ngam tip ba phin dom." *(U Arun u peit dom ïa u Ban bad u la thep noh ïa ki pisa).*

Naphi : "Shisien nga ruh nga la jah ka simkad (simcard), nga kynmaw i bahbah i leit ai da ka FIR. ha thanat."

Kynjai : "To ïasngap noh, sa ïa kata ruh. Nangta maphi pat Arun lano phin leit bïang sha Delhi"

Arun : "Balei ngan leit shata ?. Une keiñ u dei ban leit, namar u ap shokidar ïa ka dukan jongnga. Manga lei he..he..he...u ba poi kylleng kylleng ka pyrthei. Balei u ong ba ngà ïatrei lang bad u seh ?". *(U Ban u la saw kyrang bad kun ïa ka jingdom.)*

Kynjai : "Kam dei phi kumta Arun, nga shu kylli keiñ namar i trei bad phi te mo."

(Wanrah bil u bera u Ban u la siew ïa ka bil baroh bad ki la ïa mih noh.)

Ka Jingpyni : iii

(Ha ïing jong u Ban)

U kpa u Ban u dang thiahpang halor jingthiah. U Ban u syrpud ïa ka shadem u kpa namar ka jingkyndeh katba ka Bari (ka para), ki para ba dang rit bad ka kong Pdiang (ka kmie) ryngkat bad ki ummat sngewsih ki khem ïa ki kti ki kjat jong u. U bah Raplang (u para marjan) bad ka kong Hun (ka lok jong u) ki synran bad pyntngen ïa ka kong Pdiang bad ka Bari bad ha kaba kum kane ka por ka Mina (ka kmie u Arun) da ka jingbitar shla ka la wan rung.

Mina : "Haram nimok!, *(Ka la dumok tyngeh)* "Katba nang shahjem imat kan ïa ïuh sa na khlieh ruh, khun ka pohjait shaei uto u Ksew ?." *(Ka rung artat sha kamra ba ki ïadon.)*

Ban : *(Joit u la ïeng bad da ka sur bajem.)* "Balei mummy!?, jia aïu !?."

Mina : "Oh...jia aïu?. Me kylli ïa nga jia aïu?. Siew noh mynta-mynta kloi ka bai ïing jong nga, bad mih noh mynta mynta nangne, ngan sa ïathuh ïame jia aïu. Kloi wutwut ïoh nga leh da ka bor." *(Baroh ki ïa ang lyngngoh.)*

Wad : *(U rah ka kti.)* "Ban...., Ban... balei khun....." *(Ka jingshitom ka nang ban jur bad ki ummat ki jaw na u.)*

Pdiang : "Ban, haduh katne keiñ khun phi pynjah burom ïa ka ïing?. Wow! ko mei, ngam shym poipyrkhat khun ba phïn pynlehraiñ ïanga kumne." *(Ka la ïapler ha kjat jingthïah jong u bah Wad.)*

Ban : "Em...em... mei, em papa, nga khlem leh bakla ei ei ruh em. Mummy sngewbha seh ïathuh, nga leh bakla aïu keiñ?. wow.....ko mei....ka pop aïu ïanga kat kane?...." *(U ïam paitdohnud bad dem ha ki kjat u kpa.)* "Map ïanga papa nga khlem leh bakla eiei ruh

em. Map....map...ïanga papa..." *(baroh ki la ïaïam lut. Ka Hun ka kyrsiew ïa ka kong Pdiang katba u bah Raplang u dang bat ïa u bah Wad.)*

Hun : "Mina, peit i bah Wad i shitom, sngewsynei lem seh sngewbha map wat ym thew ïa u khynnah bapli. Lada u leh bakla mai keiñ, kynhied ïa u tangba kam dei da kane ka lynti. Sngewbha kong Mina, nga kyrpad ïaphi."

Mina : "Wow ko mei !, kumno phi nud ban tuklar ha ïing jongnga ?. Ngan sngew ïa uta balei u dei u tnga jong nga seh?. Khun ka ksew bad ka duk ksew bad ka dapram bad ka sngew baheh. Baroh shikatta pha ïawan ïam wanud nga sngap, mynta te em... ngam aili shuh. Kane ka dei ka ïing jongnga, ngan leh katba nga mon. Mihmih kloi, ïoh nga thang lang bad ïing bad briew."

Wad : *(Suki u khie ka khlieh u shim ïa ka kti ka diang jong ka kong Pdiang bad law ïa ka sati synjat. Nangta u la ai ha ka Mina.)* "Shim...kane.....ka bai ïing...." *(Ka Mina ka la kynthet ïa ka sati na ka kti u Wad.)*

Mina : "Mih kloi hapoh 45 minit ïoh ngan thang im ïapha baroh".*(Ka la mih artat.)*

Hun : "Shi eh!, ka dei ka briew ne ka ksuid. Haduh ba la ïap ka jingïatiplem parabriew".

Raplang : "Kam dei ka por ban ïakren shaphang kata. Lada phin kren ruh ka long lehnohei, phim ithuh seh ka la buaid ?. Shano hi kan leit kan sa ïoh hi keiñ la ka jong ka nong haba ka lehbeiñ ïa ki rangli ki juki. Ka kam jong ngi ka long beit ban ïarap, ym dei ban bishar ïa kiwei."

Hun : "Kaba dei kpa ka Diang kaba ong maphi. Kumba ka bet te, kumta hi keiñ kan sa ot". *(Ka kong Pdiang ka la tip briew bad ka Hun ka kdup ïaka.)*

Wad : *(Phia phia u ring baḍ pynhiar mynsiem stet.)*" Ban..., Ban...., sa...sa peit maphi khun...ïa ka ïing....wat ju ïeh...ïa i mei bad ki para..." *(U la bat ïa ka khlieh u Ban. U la ïam rangbah rangsan bad ki ummat ki shlei na u.)*

Bari : "Wat ju kren seh papa kumta,... *(Ka la ïam bad kdup ïa u)* "Khlaiñ noh te papa."

Wad : "To khun.... To...." *(U la doh na shyllangmat)*

Bari : "To isynei ïangi ko Trai....." *(Ka la duwai bad ki para ruh ki la bud).*

Raplang : "Ban!, Ban!, pyneh wat ju leh biej kumne". *(U Ban u kyndit bynriew bad u la sngap na ka jingïam.)*

Ban : "Imat ka dei mynhynne ba nga ïakynduh ïa u Arun bad nga kum kylli ïa ka simkad (sim card) ba u la knieh na nga laslem"

Raplang : "Labiang Ban, ym donkam ban ïathuh. Baroh ngi latip ïa ka jinglong jong ka."

Hun : "Kpa". *(Ka la khot ïa u bad ki la ïamih shabar bad tang shipang ki la ïarung biang.)*

Raplang : (U kren suki jái.) "Peit shane kong, peit Ban, ka kong Mina ka ai por ia phi 45 minit ba phi dei ban pynthylli ïa kane ka ïing. Ka ïing jong nga ruh phi la ïohi hi ka ba rit . ka jingshitom i bah ruh ka long...*(U kyrngah khlieh)* nga tharai kan bha ba ngin leit buh noh ïa i sha Hospital bad ngan ai ïa phi ïa kato ka semkali jong nga ïeh ngan buh noh ïa ka kali shabar bad sah noh maphi hangto shipor arpor haduh ba phin da ïoh ïing da kawei."

Ban : "Khublei shibun eh ïaphi mama" *(U la bat ïa u na kti).* "phi la lehbha shisha ïa ka ïing jong ngi bad ngam lah shuh ban siewkylliang ïa phi". *(U phai sha ka Bari.)* "Sngap noh Theiieid wat ïam shuh, u Blei u don ryngkat. Khie kloi ïalam ïa i bahdeng, i duhduh ïa rah noh ki tiar baroh sha ïing i mama". *(Ka Bari ryngkat bad ki para ki la ïa rah ïa kita ki tiar sha ïing u bah Raplang.)*

Wad : "Katto labiang ïanga..... labiang.... khublei shibun.... khublei..... bah Rap'.... khublei kong Hun..... mynta ....mynta nga la suk..... nga la suk ka mynsiem ..... ngan thiah.... ngan thiah noh... ngan thïah noh...." *(Phia phia ka shadem ka dap bad u ñiad ïa ki ummat.)*

Pdiang : "Thiah, kpa thiah." *(Ka syrpud na ka shyllangmat bad phai sha u Ban)* "Phin rah ïa i papa sha hospital, nangno keiñ khun ngin sei ka baidawai haba tang ka kylliang kaba dei ban ai ïa i kong Hun ruh kaba bunbah ka bym pat lah ban siew".

Hun : "Shish..., ine i kong Pdiang lei, klet noh seh," *(Ka la bat ıa ki khohsiew jongka.)* "Ka kylliang aıu kata. Wat ju khuslai ngin sa kit hi mangi ıa i bah. Khie kloi kpa ka Diang wan rah ka kali." *(U Raplang u ıeng joit bad woh artat artylli ki shuki ha kti bad u la leıt shala ıing.)*

Wad : "Nga la thait..... em nga la thait palat..... Ban.... shano u khun jongnga.... ?."

Ban : "Papa ..." *(U Kren khñi ıam.)* "Nga don ha syndah jongphi te papa....Nga sumar ıaphi ba phin khlaiñ noh. (U la ñiad ıa ki ummat u kpa bad u la doh ʀa-u.), "Wat ju kren seh papa kumta. Pyneh!, pyneh papa u Blei u don ryngkat badngi." *(Wan rung u bah Raplang bad u Rex u draıbar jongu bad kı para u Ban.)*

Wad : *(Da ka sur batlot u kren).* "Ki tei..tei... ki angel.... ki la ap ıanga .... Kmie.... kmie.... bat ıanga..... bat ıanga... kmie.... ngam don jaka shuh..... Wow!, nga la thait palat....ai.. ai um ngan dih ... nga sliang... ai khun ai". *(Ka Bari ka la ai um ıa u kpa bad ñiad ıa ki ummat jong u bad baroh ki la ıa ıam lut.)*

Barı : "Em papa, pynskhem ka jıngngeit, u Blei u don ryngkat te papa."

Ban : "Hooid khun.... u Blei jongnga.... un... un... ym ieh noh ıanga...."

Ban : "Papa, ngin rah noh ıaphi sha hospital, snoh, snoh hanga papa ngan bah ıaphi". *(U la pıam ıa u kpa.)*

Wad : "Bah, hooid bah, khun bah.... ngan thiah ..... ha ka met.....jongphi." *(U Ban u bah ıa u kpa bad u Wadbor u dkut mynsiem hangta.)*

Pdiang : "Kpa... wow ko kpa, kren!, kren kloi ıanga te, kren seh kpa."

Hun : "Kong Pdiang sngap, wat ju lehbiej kumne. Ia, ıa kloi Ban sha kali". *(Baroh ki la ıabud nadien ryngkat bad ka jingıam sngewsih.)*

Ka Jingpyni : iv

(Ha phyllaw ïing jong ka Kynjai)

La poi ka sngikyntiew kurim jong ka Kynjai bad u Mangkara. La ïohi ïa ka Naphi ba ka ïashong kai bad u Arun ha kyndong. Ïohsngew ruh ïa ki sur jingrwai ba sngewtynnat.

Arun : "Bam Naphi u mitmit ba wanrah na Amerika". *(U ai uwei u kynja drok ïa ka Naphi. Ka Naphi ruh ha ka jingsngur mynsiem ka la shim, ka la peit bad bam.)* "Kumno u long?"

Naphi : "Un long kumno?. U thiang".

Arun : "Phi wan tang marwei ne Naphi?"

Naphi : "Em nga wan bad i mimi i papa....." *(Ka la bat ïa ka khlieh)* "Balei kumta kata ka khlieh jongnga?" *(Ka la kyrngah bad ka la khlei pynstet ïa uta u mitmit.)* "Imat phi la leh aïu re aïu....maphi" *(Ka la kdew ïa u).*

Arun : "Balei nga leh aïu, ngan wanrah da ka um phin dih?".

Naphi : "Hooid kloi Arun, ka la king palat kata ka khlieh jong nga". *(U Arun u ïeng bad wanrah um ïa ka Naphi bad ka Naphi ruh ka la dih ïa kata ka um bad sdang shohbiej.)*

Arun : *(U la rkhie da ka jingkmen namar u tip ba ka la ngat ha ka jingriam jong u.)* "Wat ju ong seh Naphi kumta, nga ieid te ïaphi wat ju pyrkhat ba ngan shet kylla ïaphi."

Naphi : *(Ka la kren da ka sur buaid.)* "Te...balei pat nga sngew kumta?" *(Ka la bat ïa ka kti jong u bad u Arun u la rkhie, shim ïa ka kti jong ka bad u doh.)*

Arun : "Ïa ngan ïalam kai noh ïaphi ba phin pyngngad." *(U la tan ïa ka na ka kti.)*

Naphi : "Em!, em! sngewbha Arun, khie leit marwei, ieh ïanga, ngan shong hangne, i mimi in sa wad ïanga?".

Arun : "Em Naphi tang shiphang te da ka kali ngin shu ïa ïaid pyllun kumto, ngin sa ïawan noh". *(U la tan jubor ïa ka na ka kti.)*

Naphi : "Shuh seh Arun wat ju tan ïanga kumto. Kin da ïohi ki briew kin ong kumno ïanga?."

Arun : "Kloi nga ong, wat ju pyneh". *(U Arun u la tan jubor ïaka shabar bad la ïohsngew ïa ka jingïaid ka kali)*

BYNTA:III

Ka Jingpyni : i

(Ha ïing jong u Ban)

Ha kane ka bynta jong ka drama, ngi ïohi ïa ka ïing jong u Ban bad ruh ïa U Daman, Ka Sara, U Raplang, ka Naphi bad ruh kato katne ngut ki riewdonburom ki ba wan aikhublei ïa u Ban namar ba u pas ïa ka All Indïa Eksam' ba la pynïaleh da ka U.P.S.C. bad u hap ban leit noh sha Massourrie na ka bynta ka treining jong u.

Naphi : "Ban." *(Ka la khublei bad bat sah ïa ki kti jong u.)* "Ki don ki paralok ki ba mut ban wankai sha ïing bad nga la kular ban ap ïaki, sngewbha wat sngeweiei ngan hap ban leit noh." *(Ka la rkhie.)*

Ban : "Nga kwah ban ong eiei ïaphi khyndiat." *(U la khot ïaka kham sha kyndong.)*

Naphi : "Ka kam aïu mo kata?". *(Ka la bud ïa u.)*

Ban : "Balei ka i pher bha ka dur khmat jongphi, phi sngew shitom ne?".

Naphi : "Balei!, nga long kumno ko? ".

Ban : "Em...ka i pher shisha, imat ka don kaei re kaei hapoh jongphi tangba phim kwah ban ïathuh ïanga".

Naphi : "Ka lah ban long, namar mynta ngi la ïapoi la kajong kajong te mo. I Kynjai ruh kumto bad mynta pat sa maphi". *(Ka la kohnguh khlieh bad u Ban ruh u la phuh samrkhie.)*

Ban : "Phi la long paralok badnga katta ki snem, kiei kiei baroh ngi ïaphla bad sneng, pyni markylliang, hynrei tang kawei keiñ Naphi, ngam tip kumno phin sngew lada ngan ong ïaphi". *(U sngap shiphang bad ka Naphi ka lang ummat.)*

Naphi : "Kaei kata Ban ?."

Ban : "Lehse phin kiar nanga lada ngan ïathuh ïaphi"

Naphi : "Kaei kata ngam sngewthuh ?. Ong seh balei ngan shu kiar ïaphi ?."

Ban : *(U kren suki jai da ị sur ba jem.)* "Nga ieid ïaphi te bad da leilei ruh ngam kwah ban jngai naphi. Sngewbha map ïanga lada nga kren bakla."

Naphi : "Dei kita keiñ ki kyntien kiba nga ju ïai ap baroh shikatta ba kin mih na ka shyntur jongphi....Hu...." *(Ka pait ka dohnud bad ka la ïam.)*

Ban : "Naphi, balei pat phi ïam, sngap seh ïoh ïohsngew sa ki briew".

Naphi : "Nga ruh nga ieid te Ban ïaphi. Hynrei....." *(Ki shlei ki ummat kam lait kren, ka la law ïa u wei u jingdeng ryndang bad pyndeng ïa u Ban.)* "Sa kynmaw ïanga katba phi dang im."

Ban : "Balei phi ong kumta!?." *(U ruh u la jaw ummat.)*

Naphi : "Balei mynshuwa phim kren ıa kita ki ktien te ?..... balei phi pynmong ıa ka mynsiem jongnga?. Ïathuh kloi" *(ka la tied ïa ka shadem jong u bad u la bat ıa ki kti jong ka.)*

Ban : "Baroh shikatta, ngam don kyrdan bad ngam sngewnud ban pynpaw ıaphi ïa kata." *(U la ñiad ruh ïa ki ummat jong ka da ka rumal bad ka la kun ıa ka jingıam.)*

Naphi : "Sngewbha map ïanga, mynta ngam lah shuh ban pdiang ïaphi...namar ka don ka dawbah kaba ngam lah ban ïathuh ïaphi hangne mynta Hu...Ka por ka la dier than eh te Ban." *(Ka la ıam paitdohnud bad mareh shabar bad baroh ki la ïapeit lut ıaka.)*

Ban : "Naphi!" *(U khot bad bud nadien. U Daman ruh u mih shabar bad budlang.)*

Ka Jingpyni : ii

(Ha Hospital)

Hangne ngi iohi ïa ka Kynjai bad ka kong Sara ha kamra Hospital. Ka Kynjai ka kdup ia i khunlung jongka ha jingthiah katba ka kong Sara pat ka dang pule kotkhubor. Suki plie ka jingkhang bad rung u Ban ryngkat bad u syntiew ha ka kti.

Sara : *(Da ka sur kmen.)* "Wa i Ban, shano kumne khun dang step?."

Ban : "Nga shu wan kren ıa i Kynjai phi mei, namar ngan hap leit noh la shisngi".

Kynjai : "Nga la sngewkmen palat palat, haba nga ıoh sngew ia ka khubor ba bha jongphi." *(Ka la ai khublei ıa u.)*

Sara : "Ki paralok bashisha te ki dei ban long kumta keiñ mo"

Ban : "Ka dei mei."

Sara : "Khun, i don i Ban, long em ngan leit shiphang sha ıing?"

Ban : "Khie mei nga don manga, ym leilei. Sa wan la shibit ynda plie hospital".

Sara : "Wat ju sngeweiei khun ıa i mei. Nga la sngew ıaphi kum la u jong u khun ".

Ban : "Wa ine i mei lei te, balei ban ong kumta ?. ıaphi ruh nga la sngew kum i mei hi te. Khie leit, nga don manga ym leilei".

Sara : "To kata la don u khun nga la sngew shngaiñ" *(Ka la shim ıa ka pla bad kit ha met.)* "Nangshong maphi kata mo!".

Ban : "Khie mei". *(U la rkhie bad ka Sara ka la mih noh.)*

Kynjai : "Ot! ot! da uto u soh seh ngin ıabam". *(U Ban ruh u la shim bad ot.)* "Mynhynnin i Naphi i wan hangne bad i ıalap khana tang shaphang jong phi .".

Ban : "He!, balei i ong kumno?".

Kynjai : "Ani.., sngew synei bha ıa i bapli".

Ban : "Baleh aïu?".

Kynjai : "I phla ha nga, i ong ba i ieid eh ïa phi." *(U Ban u la ai soh ïa ka Kynjai bad u la tan artat ıa ka shuki kham shajan jong ka.)*

Ban : "I ong kumno de?"

Kynjai : "Bapli i ïam pait dohnud i ong namar ba im lah shuh ban pdiang ïaphi".

Ban : "Na kaei mo ka daw. Phi khlem kylli ?".

Kynjai : "Ki babun bha ki daw tangba kaba kham sngewsynei eh ïa i ka long ba u Arun u la phon ïa i ."

Ban : "Phon !?, balei u shukor u leh dusmon aïu, hangno i ïakynduh ïa u?"

Kynjai : "Ap shuwa seh Ban ngan da ïathuh." *(Ka la sngap shiphang.)* "Ka dei naduh ka sngi ba nga ïathoh manga, i phla hanga i ong ba katba i dang shong kai marwei habar, u Arun u la wan shong hajan jong i bad u la ai ïa i da u kynja drok, u shu thok u ong ba u dei u mitmit ba wanrah u kpa jong u na Amerika. Tang hadien kata, i la long kumba shohbiej bad u latan jubor ïa i hapoh kali bad dei naduh kata ka sngi u sdang ban pyntieng pynsmiej bad byrngem ıa i laiphew jait, da ki dur kiba u la shon ïa i ha ka por ba im tipbriew. Dei na kata ka daw lehse ba im kwah ban pynngat ïaphi ha ka jingeh"

Ban : "Balei mo i bam?"

Kynjai : "Haba u thok u briew te khamtam u ba ithuh ithaw. Mynta lada phi ruh phin thok ïanga shano keiñ ngan lait?"

Ban : "Ka dei kata ".

Kynjai : "Sngewthuh bapli i babe, i ong lada i Ban in jin da la phla ha i naduh ki por mynshuwa, i ong ngan ym ngat satia ha ka jingriam jong u Arun. Phin da ıohsngew hi da lade ïa ka jingïathuh jong i, nga tharai maphi ruh phin jaw ummat."

Ban : "Pleng, dei kata mo ka daw ba mynshisngi i shu phet kumto, nga la sngewthuh mynta. Baroh ka dei ka jingbakla jongnga hi namar ba ngam shym la pynpaw ïa ka jingieid jongnga ïa i baroh shikatta hynrei nga shu kun tang ha lade marwei."

Kynjai : "Hooid ka dei ka jingleh biej jongphi hi keiñ phim dei ban sngewrem ïa kata, namar phi ruh phi sngewthuh hi ba ka kynthei hi kan ym lah ban pynpaw lymda u shynrang hi u sdang nyngkong. Lehse dei kata ka daw kaba shon ïa ka mynsiem jong i."

Ban : "Lada ka long shisha kumta te Kynjai, nga ruh kumba nga ieid bad mut hok shisha ïa i, nga kloi bankit banbah ïa i, kam pher wat la i long kumno kumno ruh bad nga kloi banklet ïa ki jingbakla jong i baroh".

Kynjai : "Nga ïalong paralok bad i Naphi naduh ba ngi dang khynnah, nga shem i long i babha, bajemnud bad basngur mynsiem. Ha kane ka pyrthei mynta te, la eh shisha phi ban lap ka samla briew kum i Naphi. Maphi ruh phi tip hi ïa kata".

Ban : "Em, nga dei ban ïakynduh ïa i shuwa ba ngan leit, ngan pyrshang ban ïakren sngewthuh bha bad i, namar shisha Kynjai, nga ruh ngam lah shisha ban im khlem ma i bad sa peit seh kumno ngan ai jingsneng ïa u Arun. Phin sa ïohi."

Mangkara : "Kumno Ban, Phi la wan slem?" *(U la ai khublei.)*

Ban : "Naduh mynhynne Mang. Nangta phi la wan trei mo?"

Mangkara : "Hooid, nga shim shiteng phi mynta ka sngi."

Ban : "Wat sngeweiei ngan ïaid noh shuwa manga, namar naduh mynne nga la shong bad nga shu pynshngaiñ ïa i Kynjai ba i don marwei. Mo Kynjai sa shongsuk" *(U la ai khublei ïa ka, u Mangkara bad U la doh ïa i khyllung.)*

Kynjai : "Phin da kylluid por te, sa wan shongkai biang keiñ lashai mo. Lashisngi phin leit noh em?"

Ban : "Em phi, shibit ngan leit sha Sohra ban leit kren ïa i meikha, i khaduh. Yn leh kumno phi mangi bym don kpa shuh te, hap hi em ban burom ïa la ki meikha ki ñiakha".

Kynjai : "Ka dei, to kata Ban, sa leitsuk. Ynda la long ophisar lashai te wat ju klet pat keiñ ïangi."

Ban : "Em, ngan klet beit. Kham tam ïaphi lei." *(U la rkhie bad plie ïa ka jingkhang.)* "Wat ju dom, nga shu krenkai. U paralok ba shisha um ju shet kylla." *(U la mih noh.)*

Kynjai : "Ei !, ei !, Ban". *(U la phai dien).* "Ngan dom beit !." *(Ki la rkhie bad u la mih noh.)*

Ka Jingpyni : iii

(Ha ïing jong ka Naphi)

Ka long ka janmiet ba sngewngiew sngew kynjah. La ïohsngew ïa ka lyer ba jur ba kynud. Khlek khlek ka thaba leilieh bad hateng hateng la ïohsngew ïa ka jingkyrhuh u pyrthat. Dei ha kane ka miet ba ka Naphi ka la jah na la ïing. Ka Bada bad ka Dap ki la ïam paitdohnud bad ïeng ha baranda khnang ban ïohi ïa ka jingwan ka Naphi. Katba u Palei bad u Khraw pat ki la jhieh rymphut haba ki la wanphai sha ïing da ka jingsngewsih bad duh jingkyrmen namar kim shem satia ïa ka Naphi. Ka Hana ka la ïaid bunkam sharum shaneng bad ka leh dom ïa u Khraw.

Hana : "Phi la leit peit sha ïing u Ban, namar nga ïohi ba ki ïaleit ïawan bha te mo"

Palei : "Ngi la wan, um don ha ïing." *(U la loit ïa ka jaket bad ai ha ka Bada.)* "Khie thad." *(U la shong ha ka shuki.)* "Ka kmie ka ong u leit sha Sohra".

Khraw : "Ka leit Sohra ne ka leit Bangla. Mano ban tip ?. Manla ka sngi ka budthong ïa i duhduh, lait na uto, mano tam?. Mynta lei ba ka la long ophisar ew... ka la sngew baheh."

Dap : "La dei uto u Thlen hi uba la bam ïa ka khun jongnga". *(Ka la ïam.)* "Wow... ko duhduh, shano keiñ khun phi don?. Wan noh seh khun baieid, wan kloi sha ïing i mei baieid i ap bamja ïaphi".

Bada : "Phi da tip tikna seh ba u dei ma u ?. Lada um dei pat, kumno phin sngew ?".

Hana : "Ki sla dieng kim ju khih lada khlem beh ka lyer. Phim tip, nga lei ngam sngewnud shuh tang ban rung ha kamra ki nonghikai ruh. Baroh ki paralok ki kren tang ïa i duhduh ki ong ba ha kato ka sngi ba u khot dihsha u Ban, tip lehse u la leh aïu re aïu ïa i ha kyndong, hana ki ong ba i duhduh i la lynñiar bad mareh shabar bad ma u ruh u la behthong ïa i nadien.

Shu ong donbok ba um ïoh ha kato ka miet, un da ïoh te... tip un leh kumno shuh ïa i ".

Palei : "Wow!, ka pyrthei sniew aïu kane?. Em, kam long ban pynslem, ka bha ba ngin ïathuh noh ïa ki pulit". *(U la ïeng na jaka shong.)* "Ne kumno Bahbah phi ong?".

Hana : "Haba la tip tikna ba u dei ma u, balei phim shu aitï beit ha ki pulit ?. Ki mat leh maki ïa kaba donkam baroh, yn tieng leh aïu ïa uta ?. U dang shu pas em, un dang hap ban training shuwa. Te balei yn salia?. Ai un pulom ka long ophisar u mat long ophisar ïa ki koidi ha phatok. Ha!,...ha!....ha!..." *(Ka la rkhie pashait.)*

Palei : "Em, ban shu kynnoh than eh kumta ruh kam dei, khlem da tip ıa ka tynrai jingshisha. Shu buh lada ka trai pat ka ieid ïa u, phim lah ban leh eiei. shuh, ngan leit hi manga sha ki pulit" *(U la ıeng.)*

Khraw : "Shong !, shong !, maphi ha ïing, ieh ngan leit manga". *(U la mih artat.)*

Palei : "Phi la kylli em ïa i Kynjai?".

Bada : "Nga la phone ïa i mynhynne janmiet bad i ong ba i khlem wan mih sha i".

Hana : "Manga te... ngam sngewlong shuh kita ki khmat, nalor ba nga bun kam baroh shisngi. Uff... la pang uta u syngkai"

Dap : "Khie!, khie!, thiaharam noh phi pyrsa. Balei phin pynshitom kai ıa lade".

Ka Jingpyni : iv

(Ha Hospital)

Ka dei ka por mynstep, U Mangkara u dang wanrah sha ïa ka Kynjai ha u phlas bad ka kotkhubor ha ka kti. Ynda u la shong halor ka shuki.

Mangkara : " LAP IA KA MET KA SAMLA BALAJAH ". *(Ka Kynjai ruh ka la ïapeit lang ïa kata ka kotkhubor bad kynsan kynsan, ka la ïam pait dohnud.)* "Wow!, ko Naphi.... wow!." *(U Mangkara u la bat ïaka.)* "Wow! ko Naphi". *(Ka la shim ïa ka phone bad pyntip ïa u Ban.)*

Ban: "Hello!"

Kynjai: "Hello!, hangno phi don?"

Ban: "Nga dang don ha lynti nga dang wan na Sohra. Balei phi donkam ïanga?".

Kynjai: "Phi la ïohi ka kot khubor kaba mynta ka sngi?"

Ban: "Em, balei !!"

Kynjai: "I Naphi im don shuh".

Ban: "Im don shuh?"

Kynjai: "Hooid im don shuh. Sa thied kotkhubor phin da poi Shillong" *(Ka thut ka laiñ.)*

Ban/Kynjai : "Hello!, hello!". *(Ka phone ka kut noh.)*

Kynjai: "Phone!, phone!, kloi sha ki pulit, ong ba kin wan hangne ngan phla lut ïa ka jingshisha baroh, kan da dei ba ngan hap ban ïasaid hakhmat ka aiñ ruh ngan leit beit na ka bynta ka hok bad ka jingshisha." *(Ka la ai ïa ka phone ha u Mangkara. U Mangkara ruh u la shim bad phone).*

Ka Jingpyni : v

(Ha phyllaw ïing ka Naphi)

Ha kane ka bynta jong ka drama, la ïohi ïa baroh ki tyngshop lait noh ïa ka Kynjai, u Mangkara bad u Arun. La ïadon lang ruh ki sengbhalang bapher bapher ki barah da ki banar bad lama ïong ryngkat bad ki jingthoh ki ba pynrem ïa u nongleh bymman. La ïohi ruh ïa ka kmie, ka Bada bad u Khraw ba ki piam ïa ka synduk bad ïam pait dohnud bad hangta tiap wan poi u Ban bad tang mar ïapoi;

Ban : "Naphi ! wow... ko Naphi...balei kumne ?, mano baleh dusmon ïaphi?..... balei te phim lah seh ban ïathuh lem ïanga..., phim lah seh Naphi...ka jingieid jongnga ïaphi long kan kut da kumne keiñ?... phin ieh noh ïanga marwei keiñ hapdeng ki jingkhuslai ?... Hato ngan dang lah mo ban klet ïaphi ?... Nga dang lah mo ban shem kum maphi?. Em...em... Naphi jongnga... Ngan ïaikynmaw ïaphi junom bad tang ïaphi hi marwei kumba phi la ong..... shilynter ka jingim jongnga.... tang ïaphi hi marwei....da leilei ruh ngan ym lah shuh ban klet. Wow...." U la kdup ïa ka synduk bad u Palei, U Khraw ki la khyllie bad kdup ïa u Ban.

Dap : "Naphi....! Wow.... ko khun.....baroh pleng ka dei ka jingbakla jongnga....., ngam shym poipyrkhat ba ka jingsngew heh, ka jingsngew khraw ka jongnga kan wanjia ïa phi da kumne. Wow nga labeiñ lakhoh ïaphi khun, nga la kynnoh ïaphi ïa ka bym dei hynrei phi shu sngap jarjar khlem ainia shikyntien ruh. Nangno keiñ khun baieid ngan dang ïohbiang kum maphi.... Ani wow ko khun jongnga..... map noh ïanga map khun baieid... map... map....ïabaroh ki jingbakla jong i mei baieid eh jongphi..." *(Ka la ïapler.)*

U nongïalam : "Ka jingïathuhkhana lyngkot ïa ka jingim i Naphi: Ïa i Naphi lakha ha u snem 1985 bad i long i khunkhatduh jong ka ïing. I long i khynnah i bajaijai, bajemnud bad bashida. I dap da ka khmat phuh samrkhie ïa baroh naduh ki paramarjan marpa

bad ki lok ki jor. I don ka sap rwai kaba phylla ha kaba i la khur shibun ki khusnam lyngba ki lympung ïakop rwai bapher bapher jong ka nongbah. I la long i samla baminot bad batrei shitom. I kwah eh ban long ka nuksa babha ka ban saiñdur ïa kaïing kasem kaba i ieid eh, ïa ka shnong ka thaw bad ïa ka ri bad ka jaitbynriew hi baroh kawei. Ka jingim ine i samla ka long kum u syntiew u baphuh itynnat ha ka por mynstep hynrei ynda miet u tlor noh. Shisha wat la im don shuh hapdeng jongngi, hynrei ai ba ka dur ba bhabriew bad ka jinglong baluilui bad ka jingjemnud jong i kan long kum ka jinghikai ïangi kiba dangim dangsah. Namar haba phai bad peit ïa kane ka juk mynta, ka jingsngur ka jingkhuid mynsiem ki la phetrieh sha krem lamet latang. La ïeng rasong ka pap bad la jyllei sat sa tang ka thok ka shukor. La byrsieh sa ka sang ka ma bad ka tyrut ka smer. Bunsien ka khlieh ka phieng, ka met ka smiej bad suhjer khriat haba ïohsngew ia ki khubor thombeiñ, lehbeiñ bad ka jingpyniap dusmon ïa ki kynthei ki khynnah. Kaba kham sngewmyllung eh ka long, haba ki langbrot baluilui kum i samla Naphi ki kylla long pynban kita ki langkñia. Ka jinghikai iangi kiba dangim ka long ba ngi dei ban long kiba "Sian kum ki bseiñ bad jemnud kum ki paro". U nongbishar bahok u la pynksan ïa i bad mynta i don ha ka kti kamon jong u ryngkat bad ki angel ka bneng. *(La kit noh ïa ka met ka Naphi sha u lumjingtep bad baroh ki la ïabud nadien).*

Ka Jingpyni : vi

(Ha ïing ka Kynjai)

Ki briew ki ïashong peit T.V bad sngap khubor

Ka Kynjai ka ïeng ha rynsan :

La pyllong ïa ka jingkhynra ha ïing jong u Arun da ki pulit bad lalap ba ka ïing u Arun ka dei ka ïing ki runar kiba donkti ha ki kam khaï drok, tiar siat bad kiwei kiwei de ki jait kam dakaid. Lalap ruh ïa ki dur baisaitmet jong ka Naphi hapdeng ka jingthiah buaid. Ki don ruh katto katne ki dur jong kiwei pat ki samla kynthei ki bymlah ban ithuh. La kem ïa ka kmie bad ïa u kpanah jong u Arun bad la pynngat ïa ki ha ki kyndon aiñ ki baeh. Katba u Arun pat u la kyllon ïap hapdeng ka jingïakhun bad ki pulit ha ka lynti bah National Highway 44.

LA KUT

WHAT A WONDERFUL WORLD

I see trees of green,
Red roses too;
I see them bloom for me and you,
And I think to myself,
What a wonderful world.

I see skies of blue,
And clouds of white;
The bright blessed day,
The dark sacred night;
And I think to myself,
What a wonderful world.

The colour of the rainbow,
So pretty in the sky;
Are also on the faces of people going by,
I see friends shakin' hands;
Sayin' "How do you do?"
They're really saying;
"I love you".

I hear babies cryin',
I watch them grow;
They'll learn much more,
Than I'll ever know;
And I think to myself,
What a wonderful world.
Yes, I think to myself,
What a wonderful world.

Oh Yeah...

(George Weiss/Bob Thiele)

KI KSAI RUPA

Bantip ka burom,
Bantip ka akor,
Ba ngin trei shitom,
Ba ngin kiew shalor

1. SHANO KI JAH?

Harud ka wah, kynjah, marwei nga shong,
Nga kynmaw ia ki por khynnah lajong
Dohthli, dohtham bad shalynnai ngi khwai,
Hynrei, mynta baroh ki la jah rngai.

Shano u jah uto u phlang barben?,
Shano kito ki syrngiew dieng batngen?
Shaei ka lyer batemon, batesi?
Balei kumta ka sma iwkhong iwli?

Dei Lapalang mo ba u wan iuh kjat
Haduh katne u kyrñiom u lehsat,
La ngat la twa baroh ki lum ki wah,
Lyngkha i mei mynta la kylla shrah

Shano baroh ki leit ki rangialeh
Lailum laiwah ki hati khlaw ban beh.

2. KA UMSHYRPI

Sangpap banpeit iapha ko Umshyrpi
Ia ka jingjot jongpha, 'ei ban iohi
Pha lynsher, pha lympat, marwei marwei,
Jingiam pangnud jongpha longlehnohei;

Thamrit thamheh, ki wan kiew na rithor
Ïa longrynieng jongpha ban pynjulor,
Ha tyngkhap jongpha kine rdin ki snoh,
Ka pap ka sang hapha ki ñiat baroh

Ia ksuid kynsha, sanphew ki shympriah kti,
Harud jongpha, ki ia pynsum pynjngi;
Katba ki tham rithor ki dang kyrthai,
Doloi hehkhlieh iapha ki shu peitkai

Don mo u khunshynrang u bashisha
U ban iapeiñ jingim namar jongpha?

3. U LUM SHYLLONG

Ha jingshai ka sngi, lyoh dum u wankah,
Lum Shyllong u kyang bad u iam rangbah;
Ummat kiba tuid, ki shlei kum ka wah,
Ka shnong ba u ieid, ba un peit um kwah.

Nongshun wow ki bun, nongbah la jyrsieh,
Burom kim kheiñ shuh, ki la kiew ha khlieh;
Ka rngiew jong u Syiem, la hap ha khyndew,
Namar la ka ri, ym don ba suidñiew.

Jingbishar bahok, mynta kam don shuh,
La jur tang ka thok, la jur tang ka tuh;
Shiteng ka nongbah, la shah nguid hynroh,
Rangli ki juki kin hap phet baroh;

Ingkhong shyllangmat, ban myntoi lade,
Ki longdien um kheiñ, ia ka ri u die.

4. KA DEITI LONGKYNTHEI LONGSHYNRANG

Ka kynthei ka long ka burom ka ri,
Ka dur ba bhabriew bad ka jingtip sngi;
Ki riam ba ka phong, ki ba ishongkhia,
Riewkai ha lynti, kim nud kren thala.

U shynrang u long, u rishot ba skhem,
Namar laka ri, nongshun u pyndem;
U sei laka buit u sei laka bor,
Banri ka burom banri ka akor

Tylli ngin ia-ieng, saphret ngin kyllon,
Haba don ka mon, lynti ruh ka don;
Ryntih lang kawei, kam ju don jingeh,
Nongshun la ki bun, kim lah ban ialeh;

Tang da ka jingstad bad ka jingtylli,
Ym don kam ka thma, jingjop long jong ngi.

5. KI SAWKUN KA MARIANG

Kylleng sawdong ka bri u Hynñiewtrep,
Ki lum ki wah ki kup da khor da khriam;
Na khap mawsiang ki mih ki um bashngiam,
Halor u thiep batan ki don ki kpep;

Ki sim ki doh da sur bunjait ki pah,
Ki kshaid rymphum ki pynnoh 'la u shñiuh;
'Tiewknupmawiang ha shiteng riat u phuh,
Ki lyer pyngngad ïa jingiwbih ki rah;

Ka nam jongpha kylleng sawdong ka phriang,
Ka khring ïa shibun ki nongshang pyrthei;
Ban sakhi da lade ïa jingithiang,
Jingitynnat, ki jingpynlong u Blei;

Baroh shilynter ka jingim jongnga,
Da leilei ruh ngam lah ban klet ïapha.

6. KA RYMPEI BATEHSONG

Bunsien haba nga don shajngai marwei,
Mynsiem ka diaw, nga blaw, nga sngewkynjah;
Ki khun ki kti ban klet ïa ki ngam lah,
Mynsiem ka lung ïa ki nga sngewsynei;

Ka dur myllung jong ki ha nga ka paw,
Nga shu ap ba lano kan poi kasngi;
Ban ïakynduh ïa la ki khun ki kti,
Ban pynsngewbha ïa ki hala phyllaw;

Haba ladei kasngi ïa nga ban wan,
Mynsiem jong nga ka dap da jingsngewbha;
Naduh phalor ki khun ïa nga ki tan,
Ki kdup, ki doh, ki dait bad ki risa;

Ka ïing baieid jong nga wat la nga duk,
Haba nga don ha ïing, mynsiem ka suk

7. KA POR

Ka shalyntem ka por ka ïaimareh,
Ka sngi, mynta ka leit, lashai kan wan;
Ki kam batrei baroh, hap leh branbran,
Ryngkat ryngkat bad ka ngin hap banbeh;

Banieid ïa ka, bansumar bad ñiewkor,
Ym kum u jaipdeh u bathait bantrei;
Banshong alhia bad ban pynbijai ei,
Hynrei ngin lum ki mawlynnai kordor;

Ha sh'wa ba ka sngi kan sep sha lyndet,
Ngin puh, ngin daiñ, ngin trei, ngin ym shongthait;
Ngin ym ai lad ïa ka jingthait jinglwait,
Ngin trei shitom 'la ki kti ngin pynstet;

Bad ynda kasngi kaïa ka la biang,
Khlem artatien ngin kheit u soh bathiang.

8. U PAILA JINGSTAD

1. Na ka snieh blang, ka snieh masi,
   Mynta sha ka sopti;
   Na sopjat bad khongdong bapait,
   Mynta pat ka juti.

2. Na ka juk maw, u ñi u ma,
   Sha ka juk bathymmai;
   Ka juk ka kot, ka juk ka sla,
   Ka juk jong ka jingshai.

3. Ka bor jingstad ka pynkylla,
   I'u briew satlak pyrthei;
   Ki mawsiang bneng, ki pait ki pra,
   Ka paw ka burom Blei.

4. Jingstad ka long kaba donkam,
   Ka don ka bor ha ka;
   U briew ba khlaiñ un kyllon khram,
   Um lah ïaleh bad ka.

5. Ha kti ka bat u diengduh nar,
   Ba kan synshar pyrthei;
   Ki pyrton ki ap haiing habar,
   Ban iada na kiwei.

6. Ha ka, don shibun ki iktiar,
   Ka waitlam nep syrti,
   Ha khlieh ka phong da pansngiat ksiar,
   Ba phyrnai kat ka sngi.

7. Ban phai pyrshah ym don ba nud,
   Namar ka jingphyrnai;
   Dienjat jong ka baroh ngi bud,
   Ka lynti ka jingshai

9. KA THONG

1. Lynti kaba jngai,
   Lyngba khlaw kynsha;
   Sharak ba phyrnai,
   Marwei i thaba.

2. Ban leit shim ïa i,
   Nga thrang da shisha;
   Mano ban pyni,
   Ka lynti ia nga?.

3. Ki don kiba ong,
   Katto te la duh;
   Namar u 'iengdong,
   Jong nga um long shuh.

4. Mynsiem pat ka skuiñ,
   Kam aisuk satia;
   Ha thliew jong ki kruiñ,
   Jingshai i thaba.

5. Jingkyrmen ka don,
   Ba shisien ka sngi;
   Wei ba don ka mon,
   Don ruh ka lynti.

6. Sharak ba thaba,
   Jingshai bym lip shuh;
   Kan ïalam ïanga,
   Longdien kin pyrthuh.

10. JINGJOP LONG KA NAM

1. Jingjop ka dei jingtrei shitom,
   Hadien balamih syep;
   Hadien jingeh ba harrukom,
   Ynda kamram la dep.

2. Ban ioh ia ka, kam long basuk,
   Ka por ngin hap tyngkai;
   Kampher ï'u 'riewspah ne u duk,
   Pansngiat ka don kyrhai.

3. Ynda la ioh, ym don balah,
   Ïa ka ban tuh 'ne knieh;
   Ryngkat bad ngi, kylleng ngin rah,
   Ym donkam ban buhrieh.

4. Jingjop ka long ka ktien 'riewshlur,
   Ka tied bad pyrta jam,
   Haka don laiphewhar ki sur,
   Ïa jabieng ban pynthnam.

5. Shaphrang samla, wat ym phaidien,
   Kum shipai ha ka thma;
   Shisien ka sngi khlem artatien,
   Nam jongphi kan sawa.

11. KI DKHIEW

1. Ngi long ki khñiang barit,
   Ha thliew badum ngi sah;
   Ngi tieng ïoh ïap jingit
   Kumta ngi trei ngı ktah.

2. Tiap mar ıakynjat shai,
   Haduh basep ka sngi;
   Kynhun kum ki shipai,
   Ngi shang baroh shisngi.

3. Wat la ngi rit makna,
   Ka mynsiem pat ka heh;
   Nongshun ngim ju salia,
   Ngi long kiba lakhreh.

4. Wat u hati bakhraw,
   Ia ngı um nud pynthut;
   Ngi long shipai bakhraw,
   Tang kawei ka jıngmut.

5. Ngi ieid ïa la ki jong,
   Ngi ıalong shitylli;
   Wat ha ka thliew baïong,
   Ngım ju don jıngbishni.

6. Ki khñiang ki ksiah baroh,
   Bad ngı kım ju nud tur;
   Tang tiak lada ngin ıoh,
   La wan tuid ki paıdbhur.

7. Kı khñiang barit ngi long,
   Marweı ngım lah ıaleh;
   Hynreı da jıngtehsong,
   Nongshun shajngaı ngi beh.

12. MEI BAIEID

1. Ko mei baieid, ko mei jongnga,
   Da ei ngan siew kylliang?;
   Ïanga phi pun ianga phi kha,
   Jıngdonkam phi pynbiang.

2. Jingnang jıngstad ianga phi ai,
   Ianga phi sneng phi kraw;
   Naduh basdang kynmaw pyrthei,
   Haduh ban da khynraw.

3. Jıngieid bathıang, bym lah ban ong,
   Satlak ka snieh pyrthei;
   Lada ngan shang kylleng sawdong,
   Ngan ym shem kum ı mei.

4. Ka spah hajar ngam don ban ai,
   Tang kawei ba nga lah;
   Lyngba ine i sur jingrwai,
   Ka nam jongphi kan sah.

13. KA SHNONG JONGNGA

1. Ko shnong baieid, ko shnong jongnga,
   Ko shnong i mei, ko shnong i pa;
   Naduh khyllung, samla, rangbah,
   Hapneh jongpha, nga shong nga sah.

2. Ka sngi mynstep ïapha ka doh,
   Ka lyer pyngngad ka wan ban jngoh;
   Ki sim bunjait ki rwai sngewbha,
   Jingrwai ïaroh shaphang jongpha.

3. Ki dieng ki siej, ki shad ki kmen,
   Bym don u ksuid, bym don u thlen;
   Baroh ngi im, kum shipara,
   Ym don ka mai, ym don ka nia.

4. Jaka ïaidkai basngewtynnat,
   Hirhir ka beh ka lyer pyngngad;
   Ki nongthohdieng, ki nongwad tit,
   Ym ju don nongpynthut pynwit.

5. Halor u lum haba nga shong,
   Halor rynsan ka sor Shillong;
   Nga sngew ym don shuh da kawei,
   Kum shnong baieid i pa i mei.

6. Ha pyrthei ynda ngam don shuh,
   Ki shyieng jongnga ha pha yn buh;
   Junom ngan thiah hapneh jongpha,
   Haduh bawai ka pyrthei bah.

14. KI KSAI RUPA

1. Ki ksai rupa ka marynthing
   Ki ksai ka duitara;
   Arsut ki syntuid na sharing,
   Sha ki pateng ñiamra.

2. Tang khyndiat eh ki baiohsngew,
   Bad ñiar ruh uba tbit;
   Lehse namar bun kim suidñiew,
   Kim da kwah ruh bantip.

3. Sawdong ka lyngwiar dpei ki ong,
   Ha ki por mynshuwa,
   Pyllun hangta ki ker sawdong,
   Ïa u kñi ïa u kpa.

4. Hangta ki sur phawer u sei,
   U sneng bad u pyni;
   Ban im jingim tipbriew tipblei
   Lynter hala ka sngi.

5. Ki ktien shongprah ki ktien shongshang,
   Ki ktien sneng ki ktien kraw;
   Man la ka miet u ju pyrshang,
   Ïa ki ban pynkynmaw.

6. Burom akor ban ri kyndong,
   Ban kamai ïa ka hok;
   Ba kur ka jait kan ïeng rasong,
   Lait ka beiñ ka kynkok.

7. Ki sngi barim u Hynñiewtrep,
Myn danglung ka pyrthei;
Sha lyndet lum, mynta la sep,
Kim wan shuh da leilei.

8. Sa tang ha thwei ki jingpyrkhat,
Bad ki jingphohsniew rngai;
Katto lehse la kut ki lad,
Da leilei kim wan phai.

9. Ki sur bathiang ka Marynthing,
Jingud ka Duitara;
Jingmut jong nga shata ki ring,
Sha ki pateng ñiamra.

10. Shata ngan ngam, shaba jylliew,
Ban sngap ki sur babang;
Halor rynsan ngan ïeng 'weıbriew,
Ban sei ki khanatang.

15. HA KSANGKTI JONG KA MIET

1. Ko mıet badum, miet bakynjah,
Bym ïohsngew jingsawa;
Sha ri ki rngai ïanga pha rah,
Ba ngan ïaid kai sngewbha,
Lyngba kilum, kıwah nga ïaid,
Ym don jıngthait jinglwait.

2. Bad i baieid nga ju ïashem,
Jingieid ïanga i ai;
I kdup ïanga ha kut shadem,
Mynsiem ka suk kynjai,
Arngut ngi ïaphylliew jingieid;
Ym don jingtieng jingsmiej.

3. Ynda mynstep, nga kyndit thret!,
Kumno kumto ka jıa?;
Balei kynsan kynsan i phet?,
I kyrtıang dien na nga;
Nga blaw hala marwei briew,
Iala ka jingphohsniew.

4. Ko miet badum, baïong synñia,
Lano biang phan ïalam?,
Ha 'law kynjah ma-i bad nga,
Ha thwei jingieid ngin ngam;
Ka pyrthei ka khang lad ïanga,
Nga shem jinghun napha.

16. U NANGLUT U TIPLUT

1. Hanga, u manga, u nanglut, u tiplut,
   Symbhieng kum u muid, u pynhieng la ka khmut;
   Ha khmat ki ba bun, wow mei! U put ronsing,
   Katnga ym don shuh, u ban kham proh jabieng.

2. Share kum ka tham u kiew halor u skong,
   Ynda poi ha kliar, sha tbian u noh khongpong;
   U khyllew, u kyreit, u lili penpen,
   Katba dang shah kynthah, katta u nangrben.

3. Ki khana jawkhleiñ, u kynruh ha ki shkor,
   Haduh ba jinglngied kan da kiew ha janor;
   Shalor u kyntiew bad u kaweh lama,
   Ka turoi u put, u hanga u manga.

4. Kan myntoi aïu ïa u ban beiñ ban khoh?,
   Ban lait ka jingsniew, kham bha ban shu ïaroh;
   U mat put ronsing, ai un kiew langtylli,
   Ka por hi kan wan, sha madan un btuit hi.

17. U LAR NGATPURI

1. U Lar u long u khunmarwei,
   Khlem hynmen khlem para;
   Naduh dangrit, u hap ban trei,
   Namar ba um don kpa.

2. Tang bad ka kmie, arngut ki im,
   U bud ha kti, ha kjat;
   Arsut ki noh na lynti rim,
   Ban leit pam pashor kait.

3. Harud hangta ka don ka nan,
   Ba shong ka puriblei;
   Hangta la don lang khun b'la san,
   Bad arngut de kiwei.

4. Katba ka kmie u Lar bapli,
   Ka dang bunkam hangta;
   U Lar pat bad ka khunpuri,
   Ki dang lehkai sngewbha.

5. Man la ka sngi, ki ju lehkai,
   Harud kata ka nan;
   Haba ka kmie ïa u ka mai,
   U Lar u wan branbran.

6. Ka kmie bapli, kam tip eiei,
   Um ju ïathuh iaka;
   Ba hangta shong ka puriblei,
   Ka dur babha shisha.

7. Ki sngi ki leit, ki snem ki wan,
   U Lar la khie samla;
   Ka kmie na jingshitom ba ban,
   Kam lah shuh ban bylla.

8. Kumta u Lar man la ka step,
   U ju leit pam pashor;
   Haba ka sngi la sdang ban sep,
   U leit tyrwa sha sor.

9. Ka khunpuri ruh man ka sngi,
Kam ju pep ban ïashem;
Haba jingieid ka la kyrni,
Ym don ba lah bantem.

10. Ka jingbhabriew bym lah ban ong,
Ym shem shuh ha pyrthei;
Naduh 'ñiuhkhlieh, haduh khongdong,
Kaba da dapkynthei.

11. Arngut ha trai diengkseh ki shong,
Hirhir, ka lyer Synrai;
Jingieit jong ki bym lah ban ong,
Ka bym lah ban batai.

12. 'Tiewdieng ha tyngkhap tnat u snoh,
Shapoh u suh ki thied;
Ka um ba shngiam nangta u ïoh,
Mynstep, mynsngi, mynmiet.

13. Ka jingshitom b'labat la slem,
Ïa ka bapli ka kmie;
Khatduh ka ong; "Khun ngam shan slem,
Ngan hap leit noh nangne".

14. Mynsiem u Lar ka kad arliang,
Ummat na u ki jaw;
"Ko mei baieid ko mei bathiang,
Ïa phi ngan ïaikynmaw".

15. Hadien kata, tang khyndiat sngi,
U Lar ruh jlang u jah;
Ym don batip lane ïohi,
Hangno u shong u sah.

18. U ARSAP

1. Ka sur ba kren phin ong haihai,
Ka thiang palat ïa ka mithai;
Shyntur jong u ka dap ka shlei,
Tang sur jingrwai ïaroh I'u Blei;
Mynsiem shapoh wow! ynda peit,
Ka kham shyrkhei ban ïa ka eit.

2. Hakhmat hakhmat, baieid u ong,
Shadien u buh d'u sying tyrkhong;
Lada ïoh lad haba kynjah,
Nadien da tari un tynrah;
Hakhmat u briew, hakhmat u Blei,
Un leh kum u bym tip eiei.

3. Hei! da kynmaw ho! paralok,
Da ïahusiar n'u ne u lok;
Ïa u wat ju lehsbun, lehsboh,
B'u kham sniew ban I'u nongshohnoh;
U long u paralok ba bha,
Na lyndet pat, u shet kylla.

19. U DAPSHYNRANG

1. Tang markynih u ïarnyngkong,
   Joit u khie na jingthiah;
   Ka um ka wah u leit bantong,
   U shet ka ja jyntah.

2. Ki khun, ka lok um ju pynwit,
   U sting ka kti ka kjat;
   Wat la u trei i kam barit,
   U thaw shibun ki lad.

3. Tang mar ïakynjat shai ka bneng,
   Ka ja ka mluh u song;
   U star u tawah ha tyrpeng,
   Bad leit sha ïewmawlong.

4. Mahajon jhur, kine la poi,
   Ki mar u pynhiar stet;
   Ki kti ki kjat u pynkloi,
   Bad ka jingkit ha met.

5. Jingkhia na khlieh jong u ka ban,
   Pyrkhing ki thied khohwah;
   Katba lah ka bor u kyrshan,
   Ban shong jaipdeh um lah.

6. Ka syep ka tuid, ka met ka tdem,
   Um man shongthait satia;
   Kumne u im la bunbun snem,
   Ryngkat ka im byrtia.

7. Ïa ka lok, ki khun ban pynbiang,
   Kata kaba u thrang;
   Wat la ym ïoh bambang, bamthiang,
   Kam pher tang balakdang.

8. Sha ïing mynmiet, ynda u wan,
   U kit u jhur u jhep;
   U piat, u dai lane u phan,
   Ha ka plakieng u thep.

9. Tang marïarung, napoh jingkhang,
   Ki khun ki la wan snoh;
   Baroh jingjrem, jingthait, jingpang,
   U klet ïa ki baroh.

20. KI SYRWET RUPA

1. Ha ki thwei ba jngum,
   Ki jingmut ki ngam;
   Mawkordor banlum,
   Mawlynnai bantam.

2. Halor sahit bneng,
   Phriang jarut ka miaw;
   Baroh lyngngoh dheng,
   Nongshun ki peit kliaw.

3. Kjat sngi baphyrnai,
   Kı prong na ki lyoh;
   Briew u ïoh jingshai,
   Jingdum la wai noh.

4. Sha khmat u ïohi,
   Shibun ki mawjam;
   Ki ban 'lam lynti,
   Sha klıar lum ka nam.

5. Jingmut ka khıe dew,
   Bad ka khih phaloh;
   Na tbian u rynsied,
   Shalor ban kynjoh.

6. Ki kynthih ki thied,
   Ki kynthıh ki jaw;
   Shajrong khmat u khmied,
   Ki jingteh u law.

7. Ka jabieng ka thnam,
   Ka mynsiem ka kmen;
   Ma u ruh u ngam,
   Sha thwei jingkyrmen.

21. KA JUBANLAK LONGRYNÏENG

1. Ki khmat u Blei ıanga u ai,
   Ban ïohi ïa jingshai;
   Banpeit, bantip bad banbishar,
   La ha ïing 'ne habar.

2. Ki shkor u Blei ïanga u ai,
   Bansngap ïa jingshisha;
   Ki sur bamih najan najngai,
   Ym ban shu ngeit ruma.

3. Thyllıej u Blei u ai ïanga,
   Ban kren tang kaba dei;
   Ym ban ïamai lane ïania,
   'Ne pynmong ïa kiwei.

4. Ki kti u Blei ïa nga u thaw,
   Ba ngan ïohtrei ïohktah;
   Tang kane kawei ngan kynmaw,
   Jong kiwei ban ym rhah.

5. Ki kjat u ai ba ngan ïaidkai,
Bad shang sharum shaneng;
Ym dei ba ngan ïaid da padai,
'Ne leh kum ka huleng.

6. Nga long u jynthaw bakordor,
U jingaiei u Blei;
Manla ka sngi, manla ka por,
Ngan leh ïa kaba dei

22. U TIEWLILI

1. Ha phyllaw ïing b'la ker,
Syntiew lili u mih;
Da jingbeh ka lyer,
Suhsieng ka jingiwbih.

2. Marwei hapdeng ki sla,
Dur balieh ba thaba;
Ba ngan ïohkheit ïa u,
Mynsiem jong nga ka kwah.

3. Ba ngan pan n'u mali,
Da leilei un ym ai;
Namar man la ka sngi,
U sumar u sharai.

4. Da ka mynsiem raikut,
Nga ong long katba long;
Ban ïoh rung shapoh kut,
Ïa jingker nga la prong.

5. Ynda la poi hajan,
Ka mynsiem ka kyndeh;
Ïoh don ki briew ba wan,
Nadien jong nga ban beh.

6. Bad haba nga la kheit,
Ha kut shadem nga rah;
Ka Jingtieng jingkhaweit,
Na nga baroh ki jah.

7. Tang kawei ka jingmut,
Shilynter ka jingim;
Junom haduh kaba kut,
Ïa u ngan ri pynim.

Printed at Modern Offset, Shillong - 2
Phone . 0364 7243437